

DIRVA

THE LITHUANIAN NATIONAL NEWSPAPER

6907 SUPERIOR AVENUE, CLEVELAND, OHIO 44103. TELEPHONE: 431-6344

LIV. Rugpiūtis — August 8, 1969 Nr. 63

ILIUSTRUOTAS TAUTINĖS MINTIES LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS

NIXONO KELIONĖ

LIEŽUVIS DUOTAS TAM, KAD PASLĖPTŲ MINTIS

Likimo ironija norėjo, kad prezidentas Nixonas savo žaibo kelionėje aplink pasaulį iškilmingiausiai ir nuosirdžiausiai būtų sutiktas komunistinėje ir, net galima sakyti, stalinistinėje Rumunijoje. Pats prezidentas, grįžęs į Washingtoną, tai bandė pateisinti "Apollo dvasia". Suprask, amerikiečių nukeliavimas į negyvą mėnulį pažadino žmonių viltis, nepaisant visų pažiūrų skirtumo, taikingam sugyvenimui. Toks pat yra ir oficialus Rumunijos valdovų aiškinimas -- ir kaip visi politikų aiškinimai yra labai toli nutolę nuo tikrovės.

Masės komunistų val-

Pasveikino
Prez. Nixoną

Vyriausio Lietuvos Išlaisvinimo Komiteto pirmininkas dr. Juozas K. Valiūnas pasiuntė tokią telegramą JAV prezidentui Nixonui:

"Vyriausias Lietuvos Išlaisvinimo Komitetas turi garbės sveikinti Tamstą ir Astronautus sėkmingai užbaigus Apollo 11 skrydį, kuriuo atveriamas mėnulinis amžius. Šis pasakiškas laimėjimas rodo, į kokias aukštybes gali iškilti tikrai laisva visuomenė.

"Sovietų pavergtai lietuvių tautai šis amerikiečių žygis yra didelė pagunda. Savo technologija Amerika pagelbės visų kraštų žmonėms pasiryžime nugalėti visokias kliūtis, taip pat ir tas, su kuriomis tenka susidurti mūsų žemės rutulyje.

"Amerikai kylant į naujus išorinės erdvės tolius, mūsų nuosirdžiausias noras yra, kad ji pastūmėtų priekin taip pat ir laisvės plotų ribas tiek, kad ir mūsų tebevergaujanti Lietuva taip pat galėtų ragauti laisvės vaisiaus.

"Šia proga, Pone Prezidente, Vyriausias Lietuvos Išlaisvinimo Komitetas linki Tamstai ir amerikiečių tautai nesiliaunančios sėkmės visuose erdvės ir žemės plotuose".

LIETUVIAI NEPASIUONTĖ
PAREIŠKIMO Į MĖNULĮ

Vlikas patyrė, kad dr. Thomas O. Paine, NASA (Valstybinės Orlaivininkystės ir Erdvės Administracijos) vardu kreipėsi į visas kitų valstybių pasiuntinybes Washingtone, siūlydamas, kad jos parūpintų savo valstybių galvų pareiškimus, skirtus nugalėti mėnulį. Taip pat buvo patarta, kad Latvijos pasiuntikybės patarėjas Washingtone dr. A. Dinbergs ir Estijos pasiuntinybės vedėjas generalinis konsulas Ernst Jaaksonas pateikė savo pareiškimus savo atstovaujimų tautų vardu. Pareiškimai buvo tokio turinio:

"Latvių tautos vardu sveikinu pirmąjį žmogų mė-

VYTAUTAS MEŠKAUSKAS

domam krašte Amerikos prezidentą entuziastiškai sutiko todėl, kad jis reprezentuoja kraštą, kurio gerovė ir laisvė yra jiems nepasiekiamas -- tai pasakų karalaitis. Nepaisant visos komunistinės propagandos apie Amerikos negeroves, komunistų pavergti žmonės geriau norėtų gyventi tarp tų negerovių negu savame 'rojuje'. Mėnulis buvo tik pretekstas tai parodyti užmaskuota ir saugia forma. Juk tas dangaus kūnas neturi savo šviesos, jame tik saulė atsispindi.

Yra aiškinimų, kad Nixonas panorėjo sustoti Rumunijoje, kad sovietams parodžius kokios silpnos jų pozicijos yra jų pačių pašonėje. Tai būtų lyg ir išpėjimas, kad jei Maskva ir toliau remis Hanojų, amerikiečiai turėtų progos revanšotis kitur. Ta proga, teigiama, kad buvęs viceprezidentas H. H. Humphrey buvo prašytas Valstybės Sekretoriaus Rogers per savo viešnagę Sovietijoje priviškai išsiaiškinti sovietų laikyseną Vietnamo byloje, tačiau Kosyginas atsisakęs tą klausimą diskutuoti.

Man atrodo, kad Nixono atsilankymo Rumunijoje tikslas buvo daug kuklesnis. Kaip minėjome pirmą kartą aptardami tą kelionę vos jos planą paskelbus, pagrindinis Nixono galvosūkio yra Vietnamo karo pabaigimas ir iš to išplaukianti nauja JAV politika. Ją aiškindamas prezidentas padarė eilę prieštaraujančių pareiškimų. Ne dėl savo nesugebėjimo logiškai galvoti, bet dėl noro prisitaikinti klausytojų ausim. Iš tų visų pareiškimų iš

nulyje ir nuosirdžiai linkiu sveikam sugrįžti žemėn bei linkiu, kad šis žygis patarnautų viso pasaulio tautų taikai ir laisvei".

"Estų tauta jungiasi prie tų, kurie tiki ir dirba siekdami laisvės bei geresnio pasaulio".

Vliko informacijos tvarkytojas, norėdamas per Eltą painformuoti lietuvių visuomenę apie tuos pareiškimus, gavęs Vliko valdybos pritarimą, liepos 25 d. telefonu paprašė Lietuvos atstovą Washingtonė p. J. Kajecką, kad jis duotų ir savo pareiškimą tekstą, nes buvo manyta, kad ir Lietuvos vardu toks pareiškinys pateiktas.

P. J. Kajeckas paaiškino, kad jis jokio pareiškinio nesiuontęs. Gavęs NASA raštą, jis tuojau pasikalbėjęs su Valstybės Departamento pareigūnu, kuris jam pataręs jokio pareiškinio neteikti, nes jis nesąs valstybės galva, o tik valstybės atstovas.

(E)

plaukė vadinama Nixono doktrina, kurios esmė yra tokia: JAV yra Ramiojo Vandenyno erdvės valstybė, turinti joje gyvybinių interesų. Iš tų interesų išeidama ji yra susirūpinusi kitų tos erdvės valstybių gerove ir laisve. Dėl to ji išpildysianti savo išpaigojimus, tačiau nenorinti ateityje padėti tiems, kurie patys sau nepadeda.

Kaip praktika parodė tai lengva pasakyti, bet sunkiau padaryti. JAV intencijos Vietname iš seno buvo tokios pat, tačiau nepaisant to ten atsidūrė 550.000 amerikiečių karių. Viena iš priežasčių buvo ta, kad amerikiečiai su komunistų pavojumi norėjo susidoroti pastatydami Saignone demokratinį režimą. Tai buvo nesąmonė. Ne dėl to, kad demokratinis režimas iš esmės būtų blogas, bet dėl to, kad jis reikalauja tam tikrų sąlygų, kurių tenai nebuvo. Po II-ro Pas. karo JAV savo užsienio politika siekė palaikyti tik demokratinius režimus, tačiau kai Stalinas pasiskelbė, kad jo santvarka yra pati demokratiškiausia, reikėjo bent tytomis sutikti, kad dešiniųjų diktatūros nėra viškai blogas dalykas. Neprasitarėdamas apie tai nė vienu žodžiu, Nixonas aplankė bent tris kraštus, kurie yra valdomi diktatūrų: Indoneziją, Tailandą ir Pakistaną. Sustojimas Bukarešte jam buvo reikalingas, kad tai uždailinų: apie taiką ir bendrus interesus gali kalbėti su kiekvienu. Jo atsilankymas Rumunijoje buvo daugiau simbolis negu praktiškas apskaičiavimas. Kiekvienu atveju to buvo siekiama, nors atrodė buvo pasiekta, daugiau.

Gi skaitant prezidento pareiškimus niekados nereikia užmiršti Talleyrando aforizmo: liežuvis duotas tam, kad paslėptų mintis.

Detroito lietuvių organizacijų atstovai su Amerikos Lietuvių Tarybos pirmininku inž. E. Bartkum ir Naujienų redaktoriumi A. Pužausku pasitarime ALT kongresui Detroitė rengti. Pirmoje eilėje iš kairės: P. Januška, R. Sukauskas, red. A. Pužauskas, R. Ražauskienė, ALT pirm. inž. E. Bartkus, DLOCo pirm. K. Veikutis, F. Motuzas ir A. Sukauskas. Stovi: V. Selenis, V. Urbonas, K. Ražauskas, M. Šnapšytys, A. Musteikis, V. Staškevičius, K. Gėrnias, P. Šepetys, P. Pagojus, V. Misiulis, M. Vitkus, J. Mirkus, J. Tamošiūnas, V. Šarka, S. Šimoliūnas ir P. Morkūnas.

J. Gaižiūčio nuotrauka

PAKEITĖ TIK KONCENTRACIJOS STOVYKLŲ VARDĄ,
BET VISKAS PASILIEKA TOLIAU...

Liepos 15-16 d. Lietuvoj buvo paskelbti dar vieneri Maskvoj parašyti "įstatymų pagrindai". Šiuo atveju -- kalėjimų, baudžiamųjų stovyklų ir bausmės atlikimo tvarkomieji nuostatai. Čia, kaip ir įvairiuose ankščiau išleistuose "pagrinduose", tęsimas jau prieš apie 10 metų Sovietijoj pradėtas vaidinimas, kuriame bandoma apsimesti, kad vadinamosios sąjunginės respublikos neva pačios kiekviena sau savarankiškai įstatymus išleidžiančios, ir kad "pagrinduose" joms tik "kryptis parodoma". Tačiau "pagrinduose" viskas, kas liečia reikalą, surašyta taip smulkmeniškai, kad "savarankiškoms respublikoms" nieko daugiau nelieta, kaip tik įrašyti į tuos pagrindus savo vardą ir paskelbti juos, kaip "savo įstatymą".

Maskvoj perredaguotieji kalėjimų bei baudžiamųjų stovyklų nuostatai nežada toj srity jokių apčiuopiamų pakeitimų. Tai yra tik smulkmeniškiau ir kiek nuosekliau išdėstyta jau dabar tose įstaigose praktikuojamoji tvarka. Bene didžiausia "permaina" tai, kad... nebėra (įstatyme!) priverstinio darbo stovyklų -- "kon-

lagerių". Jų vietoj dabar -- "pataisos darbų kolonijos". Kuo jos skiriasi nuo garsiųjų "konclagerių" nuostatai neparodo. Apie tai gal kada nors parašys į tas "kolonijas" įkietieji rašytojai, jei kuriems pavyks kada iš jų išsikapstyti. Nuostatuose tik nurodyta, kad ir "kolonijos", kaip ir "konclageriai" yra ketveriopio režimo: bendrojo, sustiprintojo, griežtojo ir ypatingojo.

Dėmesį į save traukia vienas 13-tajame nuostatų straipsnyje įrašytas dėsni, pagal kurį, bent teorijoj, politiniai kaliniai (nuteisti už "nusikaltimus" prieš valstybę) neturi būti tose "kolonijose" laikomi drauge su vadinamaisiais "padugninais kriminalistais" (vagimis, plėšikais, žudikais...). Tai būtų svarbi permaina, lyginant su Ježovo-Berijos laikų stovyklomis, kur būdavo praktikuojama politinius

kalinius tyčia atiduoti smurtininkų malonėn ar nemalonen.

Bet, kad ir rūpestingai užglostytas, nuostatuose tebėra Lietuvai buvęs ir likęs šiurpus dėsni, kurs numato, kad nubaustieji "gali būti išsiųsti atlikti bausmės ir atitinkamas kitos respublikos pataisos darbų įstaigas".

Tos "kitos respublikos įstaigos" paprastai yra Rusijos šiaurėje ar Sibire. Nors nuostatuose sakoma, kad į kitas respublikas kaliniai gali būti siunčiami tik "išimtiniais atvejais, siekiant sėkmingiau pataisyti ir perauklėti nuteistuosius", praktikoje siunčiami beveik visi nuteisti daugiau kaip trejiems metams, o kartais net ir trumpesniai laikui nuteisti. Taip susitvarę, bolševikai giriiasi, kad Lietuvoj jau baigiami panaikinti kalėjimai... (ELTA)

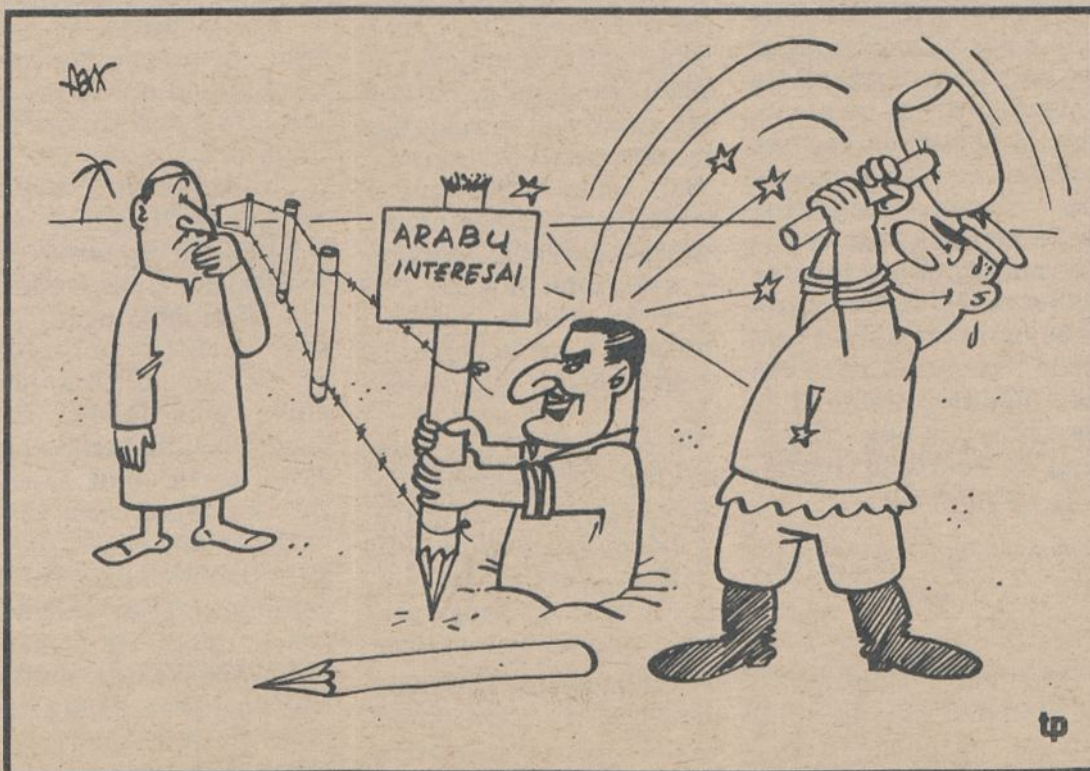
'DIDVYRIO' SŪNUS UŽSIIMA
SKARELIŲ KONTRABANDA

Liepos 12 ir 13 dieną Vilniaus valdžia surengė iškilmes paminėti 25 metų sukakčiais nuo miesto "išva-

davimo", tai yra, nuo okupantų pasikeitimo Vilniuje. Dabar tos rūšies minėjimai slinks per Lietuvą iki metų pabaigos ir baigsis tik ateinančių metų sausio mėnesį Klaipėdoj. Šie minėjimai tai pridėtiniai lopai prie dieną naktį nebesiliaunančių raginimų vis rengtis ir rengtis jubiliejiniam Lenino pagarbiniui atneinančiais metais.

Minėjimų šablonuose pasitaiko ir "kipšiuo išdai-gų". Pavyzdžiui, toks Vytautas Radaitis, jau ne kartą pasireiškęs, kaip rašytojų politinis policininkas, įsibrovė į LITERATŪROS IR MENO liepos 19 d. numerį su straipsniu, neturinčiu nieko bendra nei su literatūra, nei su menu, bet aiškiai turinčiu ryšio su "išvadavimų" sukaktimis. Kalba Radaitis apie "žlugusius mitus", tokius, kaip Lietuvos nepriklausomybė, tautos vienybė, lietuvių natūralus nepalankumas komuniz-

(Nukelta į 5 psl.)

Nasseris: - Draugai iš Maskvos mane remia sunkioj padėty...

VASARONĖ OKEANO MIESTE

Sėdžiu ponų Jasinskių vasarnamio Croft Hall'io verandoje ir žiūriu, kaip kitapus gatvės sporto aikštėje vasarotojai žaidžia tenisą. Mano ausis aiškiai pasiekia atmušinėjamų sviedinių duslus tauskėjimas.

Žvilgtelėjus dešinėn matyti ryto saulės nutviekstas okeanas ir dalis didžiulio pajūrio tilto kuriuo ten ir atgal už ją dviratininkai. Mat, pagal šio sezono madą, vasarotojai kas rytas iki 11 val. važinėja tiltu dviračiais. Tuo metu pėstininkų ant tilto beveik kaip ir nematyti: visi -- seniai, jaunikliai, dideli ir maži važinėja dviračiais, važinėja pavieniui ir "dvisėda", važinėja ir triračiais. Tėvai vežioja pasisodinę priešakyje ar užpakalyje savoprieauglį. Žiūrėk, koks dviemėtis karapūzas važiuoja atsisdėjęs motinos ar tėvo užpakalyje ir svajoja dairdamasis po vandenyną. Tokio pat amžiaus mergytės dairosi po krautuvų prekylangius: mat, pagal visą tiltą visokiomis prekėmis vasarotojus vilioja išsiriikiavusios krautuvės. 11 val. dviratininkai dingsta ir tiltą užplūsta tingiai beslenkanti pajūri vasarotojai nešini įvairiais "deginimosi" ir "pavėsio" prietaisais.

Atėjus vasarai draugų pokalbiuose visada keliama labai aktualus klausimas: kur važiuoji atostogų?

-- Mes važiuojame pas ponus Jasinskius į Ocean City (antraštėje aš jį pavadinau Okeano Miestu), -- sakau.

-- Ar ilgam? -- klausia draugai.

-- Vienai savaitei.

Draugai lyg susimąsto ir šypsodamiesi klausia:

-- Ar apsimoka 700 mylių važiuoti vienai savaitei?

-- Apsimoka jei tik ir vieną kartą pasitaisytum Atlanto bangose, jau nebekalbant apie kitus vasaravimo smagumus pajūryje, -- aš jiems sakau.

Taigi, vieną gražų vasaros rytą mes sėdome į savo mustangą ir pasileidome Ohio turnpaiku Philadelphia, t.y. Atlanto link.

CROFT HALL'IO PASTOGĖJE

Ponų Eugenijos ir Johno Jasinskių Croft Hall'io didelis vasarnamio stoviant kampo prie Atlantic Avenue. Jame priskaičiuojama 30 kambarių ir 3 butai apačioje. Jonas Jasinskas čia gyvena ir verčiasi kurortiniu verslu jau 22 metus. Vienu laiku mes pas p. Jasinskių vasarojome keletą metų iš eilės, šiemet po ilgesnės pertraukos vėl "grįžome" į Ocean City pasilsėti, paganyti akių okeano platybėse ir pažaisiti jo bangose. Okeanas visada vilioja!

Reikia pasakyti, kad didelių atmainų neradome: tas pats į pilaite panašus p. Jasinsko vasarnamio, tas pats visada besisypsas ir humorą mėgstas šeimininkas ir tas pats švarumas bei

VYT. ALANTAS

tvarkingumas visame name.

Ne vienas vasarotojas lietuvis Joną Jasinskią atsimena iš Lietuvos laikų kaip žinomą tada Lietuvoje sportininką -- jis ypačiai domėjosi jūros sportu -- ir kaip Užsienio Reikalų Ministerijos tarnautoją. Aš Jasinskią kaip sportininką atsimenu miglotai -- tuo metu sporto dalykais aš nebūčiau domėjais -- bet atsimenu kaip URM tarnautoją, mat tuo metu dirbau Lietuvos Telegramų Agentūroje Eltoje, kuri buvo URM žinioje.

Vasarotojai prie ponų Jasinskių vasarnamio Croft Hall. Iš kairės: Marija Raugienė (Philadelphia), Vytautas Alantas (Detroit), Elena Baublienė (Detroit), LB Rytų Apygardos pirmininkas Balys Raugas (Philadelphia), Stefanija Balienė (Detroit), Irena Alantienė (Detroit), Jonas ir Eugenija Jasinskai (Ocean City) ir Jurgis Baublys (Detroit). Gino Alanto nuotrauka

Croft Hall'io publika įvairi, bet daugiausia seniorų amžiaus, nes, mat šeimininkai iš principo "nesidomi" jaunais vasarotojais be tėvų, žodžiu, tokiais vasarotojais, kurie nekelia pasitikėjimo, kad elgsis padoriai ir netriukšmaus naktimis.

Šeimininkai "varo" ramybės politiką, kad apsi- stojusiems ponų Jasinskių pastogėje niekas netrukdytų ramaus poilsio.

Atrodo, kad kažką panašaus į tokią "politiką" laikosi ir Okeano Miesto tėvai. Šiame mieste jūs negausite alkoholinių gėrų nė lašo, net ir alaus čia nepardavinėja, žodžiu, totalinė blaivybė! Kažkas man aiškino, kad tai esąs palikimas kvakerių, kurie tą miestą kadaise valdė, nežinau, gal ir šiandien tebevaldo. Trumpai kalbant, miestas tvarkingas, švarus ir "sausas". Atrodo, kad ir Croft Hall'io savininkas žingsniuoją pagal viešpataujančią miesto tvarką, be abejo, dar ją papildydamas lietuvišku rūpestingumu bei skoniu. Sakysime, praeiviams krinta akysna aplink namą išvesta žaliatvorė, kuri taip atsidėjusiai apkarpyta, kad, rodos, jei nors vienas lapelis prasimuštų į paviršių per nago juodumą, tai suardytą visą tvorėlės simetriją...

LIETUVOS MORENAI ANT ATLANTO KRANTO

Važiuoti į Ocean City iš Detroito mes buvome sutarę su mūsų draugais ponais Baubliais. Kartu su mumis važiavo

ir mūsų sena pažįstama dar iš Vokietijos laikų, ir galima sakyti, nuolatinė mūsų atostogų bendraketelionė ponija Stefanija Balienė. Jurgis Baublys yra plačiai žinomas Detroito lietuvių bendruomenei kaip energingas lietuvių kultūrinio pasirodymų organizatorius -- tarp kit ko prisimintina, kad jis buvo vienas iš organizatorių lietuvių liaudies menoparodos Detroito Kultūros Muziejuje Lietuvos jubiliejiniiais metais -- tačiau jis tuo nepasitenkina ir turi kur kas platesnių užsimojimų lietuviškos veiklos baruose. Tu

riu galvoje jo užsimojimą padaryti Lietuvos bareljefinį žemėlapi, kurį jis pradėjo prieš keletą metų ir reikia pasakyti, kad tas jo darbas jau toli pastūmėtas pirmyn. Apie Jurgio Baublio Lietuvos bareljefinį žemėlapi aš painformuosiu Dirvos skaitytojus plačiau kai jis bus baigtas, o dabar norėčiau tik tiek pasakyti, kad jo dydis bus 21/2 x 3 pėdos ir mastelis -- 1 : 532.000.

Mūsų moterys maudo si jūroje, o mes su Jurgiu sėdime po skėčiu ir kalbames apie jo žemėlapi. Jis man lyg ir pa-dejuoja, kad jam trūksta medžiagos apie Lietuvos morenas tų vietovių kurios ribojasi su Mažąja Lietuva, Latvija ir Rytų Lietuva.

-- Ieškojau medžiagos Detroito ir kitose bibliotekose, buvau dabar užėjęs ir į Ocean City biblioteką, susirašinėjau su mūsų geografa, bet kol kas man reikiamų duomenų negavau. Jei surasčiau man trūkstamos medžiagos, galėčiau žemėlapi netrukus baigti, -- sako man Jurgis.

-- Ar taip svarbu tos morenos: ar negalėtum baigti be jų? -- jį klausiu.

Tuomet jis man ima aiškinti ką apilai tos morenos reiškia ir kokie jų pėdsakai yra palikti Lietuvos žemės paviršiuje. Savo žodžiams pailiustruoti jis ima pašyti ant smėlio Lietuvos morenas ir nurodinėti tuos Lietuvos pasienius, kurių morenoms atvaizduoti žemėlapyje jam

trūksta medžiagos. Aš galvoju, kad Lietuvos morenos ant Atlanto kranto pasirodė pirmą kartą...

JUSTINAS MARCINKEVICIUS OCEAN CITY

Vasarojant svarbiausia geras oras, maistas ir jūra, bet su tais smagumais, tur būt, nesi-piauna nei Lietuvos morenos nei literatūra, -- bent man tai tikrai ne.

Tuo metu ponų Jasinskių vasarnamyje vasaruoja ponai Pupininkai iš Rochesterio. Ponas Pupininkas yra žinomas judrus Rochesterio lietuvių kolonijos visuomenės veikėjas, su kuriuo susipažinau nuvažiavęs ten skaityti paskaitos apie A. Smetoną minint 25 metų sukaktį nuo jo mirties. Taigi, buvo malonu atnaujinti mūsų pažinęs ir ta proga ponai Pupininkai, matyt, sekanti ir domintis lietuvių literatūra, mane paklausė ar aš skaitęs Justino Marcinkevičiaus dramą -- poemą Mindaugą. Prispažinau, kad girdėti apie ją tai buvau girdėjęs, bet skaityti nebuvau skaitęs.

-- Je tamsta nori, gali perskaityti: aš tą knygą turiu, -- ji pridūrė.

Taigi, Marcinkevičiaus dramą -- poemą apie Mindaugą perskaičiau su dideliu susidomėjimu. Iš tikrųjų tai yra daugiau drama kaip poema, bet šiek tiek ir poema. Marcinkevičius sėkmingai iškrypsta iš įprasto, šabloninio Mindaugo vaizdavimo. Jis mėgina jį vaizduoti tiek kaip žmogų, tiek kaip valdovą, Lietuvos vienytoją, tačiau galutinėje išvadoje jis vis dėlto išėjo ryškesnis kaip žmogus, kaip kad valdovas.

Nelabai originaliai praskambėjo pavaizdavimas karalienės Mortos kaip beprotės. Čia skaitytojai tuojau prisiminė Šekspyro Ofeliją iš Hamleto. Mūsų istorikai tvirtina Mortą buvus gerą krikščionę, bet kad ji būtų išėjusi iš proto niekas nekalba. Istorinio fakto iškraipymas negali būti pageidautinas literatūroje, tačiau autoriui to niekas negali uždrausti tik tada tenka iš jo laukti, kad jis būtų pagrįstas psichologiškai. Šiuo atveju Marcinkevičiaus dramoje tokio pagrindimo pasigendame. Atrodo kad jis norėjo tik išskirti ir pabrėžti Mortai tokią neigiamą krikščionybės įtaką, kad ji net ir proto neteko. Skaitytojui nenorom persąsi mintis, kad autorius linktelėjo raudonojo Kremiaus link...

Simbolika savo vietoje geras dalykas, bet simbolikos dirbtinis priekergimas prie veikalo jam nėra naudingas. Tik savo veikalo pabaigoje nei iš šio nei iš to Marcinkevičius išveda Mindaugo draugą Senį -- puodžių, kuris lipde Lietuvos žemėlapi (tur būt, kažką panašaus į Jurgio Baublio bareljefinį žemėlapi!) Kai Mindaugas prijungia prie savo valstybės naujas sritis, tai Senis prie savo žemėlapio prilipdo naujus gabalus. Kai Daumantas nu-

(Nukelta į 4 psl.)

PO PIETŲ KRYŽIUM

VL. RADZEVIČIUS

MIŠRIOS ŠEIMOS (I)

Nors metai, skirti lietuviškai šeimai, jau persirito į antrąjį pusmetį, tačiau Australija negali pasigirti, kad čia būtų buvę kas nors padaryta lietuviškos šeimos reikalams gvilddinti.

Buvo, tiesa, vienas kitas atskiras pasisakymas, viena kita palaida mintis ar pageidavimas tiek šeimos, tiek mokyklos reikalais. Tai ir viskas. Niekas nebandė "pajudinti žemės" platesne prasme.

Oficialios organizacijos vadai tenkinasi trimtuodami, kas pas mus viskas vyksta labai puikiai, kad tautinis gyvenimas klesti, kad jaunimas giliai tautiškai susipratęs ir t.t.

O kadangi viskas vyksta kaip sviestu patepus, tai kam čia ir sukli galvą apie lietuviškas šeimas? Mums nerūpi, kiek lietuviškų šeimų visai nesidomi tautiniu gyvenimu, kiek jų iš viso neskaito jokio lietuviško laikraščio, neperka jokios lietuviškos knygos. Mums nerūpi, kad visose kolonijose apstu šeimų, kurios savo namuose su savo vaikais kalba tik angliškai, kurios nieko nenori žinoti apie lietuviškas savaitgalio mokyklas. Kokiems galams tikime kvaršinti sau galvas, jei mišrių šeimų skaičius nuolat didėja.

Laukdamas, kad šeimos metais prasidės šioks toks judėjimas lietuviškos šeimos reikalais, tariasi ir aš galėsiu savo trilekį prikišti. Dėl to jau senokai buvau paprašęs lietuviškų parapijų klebonus, kad jie surinktų žinių, kiek per paskutinius dvejus metus savo parapijose sutuokė lietuvių, kokia sutuoktųjų dalis sudarė lietuviškas šeimas ir kiek susituokė su svetimtaučiais. Tariau, kad kur nors tuos pateiktus davinius panaudosiu, prie kokio nors platesnio darbo ar diskusijų prijungsiu. Mišrių šeimų problema jau senokai aktuali kiekvienoje kolonijoje, nes visi esame jų daugėjimo liudininkai ir gal kaltininkai bent tam tikra prasme. Juo labiau, kad neturime mažiausio supratimo, kokia linkme ir kokia proporcija tos mišrios šeimos auga.

[mano prašymą maloniai atsiliepė trys klebonai: Adelaidės -- kun. A. Kazlauskas, MIC, Brisbanes -- kun. dr. P. Bačinskas ir Melbourne -- kun. P. Vaseris. Jie nuosirdžiai surinko patikimus riboto laikotarpio davinius.

Adelaidėje 1967-1968 metais buvo sutuokta 14 šeimų. Tose sutuoktose šeimose septynios yra lietuviškos ir septynios -- mišrios šeimos. Du lietuviai susituokė su svetimtaučiais ir penkios lietuviškos pasirinko svetimtaučius.

Melbourne tuo pačiu laiku buvo sutuokta dešimt šeimų, iš kurių šešios sudarė lietuviškas, o keturios mišrias šeimas. Kun. Vaseris nurodo, kad jau šiais metais jis sutuokė penkias lietuviškas šeimas ir tris mišrias. Būdinga yra ši kun. Vaserio pastaba: "Kaip matosi iš šios statistikos, labai mažas vedybų skaičius buvo 1967 metais (dvi lietuviškos ir viena mišri). Panašūs buvo ir 1966 metai. Anksčiau vedybų skaičius buvo iki 10 per metus ir daugiausia tik lietuvių tarpe. Tai senesnės kartos atstovai. Jaunimas, kuris čia užaugo, tik dabar pradeda vestis. Šie metai rodo, kad vedybų bus virš 10 per metus. Proporcija bus maždaug 5-3, o gal tik 5-5, nes žinau dvi mergaites, kurios ne pas mane susituokė, ištekdėjo už kitataučių".

Nei Melbournei, nei Adelaidės mišrios šeimos dar neturi įtakos, nes jų proporcija maža. Tačiau visai kita padėtis Brisbanėje, toje mažoje lietuvių kolonijoje, kurioje tēr 102 šeimos ir 28 pavieniai lietuviai. Kaip kun. dr. P. Bačinskas informuoja, grynai lietuviškos ten yra tik 52 šeimos ir 50 mišrių šeimų. Toj kolonijoje per visą laiką 48 vyrai vedė svetimtautes ir dvi lietuviškos ištekdėjo už svetimtaučių. Paskutinių dviejų metų laikotarpyje ten teatsirado tik dvi naujos lietuviškos šeimos, ir trys mišrios šeimos (dvi lietuviškos ištekdėjo už svetimtaučių ir vienas berniukas vedė australe).

(Bus daugiau)

• PABALTIEČIŲ MOTERŲ DRAUGIA, kuri pačių moterų iniciatyva šiemet buvo sudaryta Adelaidėje, šiomis dienomis surengė kviestinių pabaltiečių susipažinimo popietę. Trumpoje meninėje programėlėje iš lietuvių pusės dalyvavo solistė G. Vasiliauskienė. Savų menininkų pateikė latviai ir estai. Draugijos veikla, kaip valdybos narės lietuvės E. Dainienė (pirmininkė) ir S. Pacevičienė nurodė, ypatingai nukreipta į australų visuomenę, kad jai būtų nuolatos rodoma, jog Australijoje gyvena pabaltiečiai visom išgalėm siekia laisvės atstatymo savuose kraštuose.

• DZŪKAS C. ZAMOISKIS pradėjo "Mūsų Pastogėje" vieno karėivio karą prieš balius ir girtuokliavimą baliuose, nors tai nėra tipiška Australijos lietuviams. Palyginti su ankstyvesniais laikais šiandien vietos lietuviai jau atsargiau pasirenka jiems siūlomas pramogas ir rodo žymų nuosaikumą išgėrime. Šiuo laiku daug miegia lankomi kultūriniai renginiai, negu balia, tačiau šie rengimai neduoda jokios medžiaginės naudos. Juose ne visada ir pajamos padengia išlaidas.

• AUSTRALIJOS LIETUVIŲ ĮSIKŪRIMO dokumentacijos reikalus gvilddina adelaidiškis Br. Straukas. Jis siūlo Krašto Kultūros Tarybai ar kitai institucijai imtis iniciatyvos surinkti dar gyvų lietuvių atsiminimus apie jų įsikūrimą Australijoje ir sudaryti atskirų atsiminimų rinkinį "Lietuviai Australijoje". Kalbėdamas tuo reikalu "Mūsų Pastogėje" (nr. 29, iš 1959.7.28), autorius siūlo pasekti Petro Rusecko pavyzdžiu su jo "Knygnešiais" ir "Savanoriais". Br. Traukas baiminasi, kad tą klausimą apleidus, gali atsitikti taip, kaip atsitiko Jungtinėse Amerikos Valstybėse, kur nesą sutelktų davinį apie pirmųjų lietuvių įsikūrimą.

• KUN. S. GAIDELIUS, S.J., š.m. rugpjūčio 2 dieną sueina 25 kunigystės metai. Kun. Gaidelis gerai žinomas New Castle, Brisbanės ir Canberos lietuviams. Savo laikų jis buvo vienas uoliausių lietuviškos spaudos platintojų Australijoje. Šiuo metu paskirtas aptarnauti latvius katalikus.

DIRVATHE LITHUANIAN
NEWSPAPER

6907 SUPERIOR AVENUE, CLEVELAND, OHIO 44103

Telephone: (216) 431-6344

Second-Class Postage paid at Cleveland, Ohio.

Published Two Times a Week

every Wednesday and Friday

by American Lithuanian Press Radio Ass'n.

VILTIS, Inc. (Non-profit).

Subscription per year \$13.00. Single copy 15 cents.

Editor Vytautas Gedgaudas.

Business Manager Kazys S. Karpus.

Dirva išsina trečiadieniais ir penktadieniais.

Prenumerata metams \$13.00, pusei metų \$7.00.

Septintasis JAV Lietuvių Kongresas

Amerikos Lietuvių Tarybos rengiamas kongresas bus š.m. rugpjūčio 30 -- rugsėjo 1 dienomis Detroito, Mich. Kongresą globoja ir jam techniškai parengimus atlieka Detroito Lietuvių organizacijų centras. Į šį darbą per eilę komisijų jau įjungta visa aktyvesnioji Detroito visuomenė. Laukiama, kad kitų plačiosios Š. Amerikos vietovių lietuviai savo dalyvavimu, mintimis-pasiūlymais, o taip pat ir pinigine parama prisidės prie šio kongreso sėkmės ir uždavinių vykdymo.

Pagal ALT statutą tokių kas keli metai rengiamų kongresų uždavinys -- kelerio pasidemonstruoti Amerikos lietuvių vieningumą kovojant už Lietuvos išlaisvinimą, pareikšti padėką už paramą arba pasisakyti dėl JAV vedamos politikos Lietuvos išlaisvinimo reikalu, aptarti pasirošimą specialiai akcijai, reikalaujančiai plačiosios visuomenės išjungimo bei paramos.

Šiame metais Detroito kongrese numatyti tokie pranešimai -- paskaitos: inž. Eug. Bartkaus -- ALT ir Lietuvos laisvinimo kelių apžvalga, A. Devenienės ir V. Vaitiekūno -- dabartinė lietuvių tautos padėtis; A.J. Kasulaičio -- laisvųjų lietuvių Lietuvos laisvinimo darbo sėkmingumas. Be to, apie laisvinimo ateities uždavinius bus atskiras simpoziumas, kuriame yra sutikę dalyvauti: Dr. K. Šidlauskas, kan. V. Zakarauskas, J. F. Daugėla ir kt. Po visų pranešimų -- bendros diskusijos, pirmininkaujant inž. J. Jurkūnui.

Am. lietuvių kongresas be minimos posėdžių programos, dar turės jo garbei ruošiamą koncertą -- banketą, spaudos (lietuvių ir amerikiečių) konferencijas ir iškilmingą uždarymo posėdį.

Iš šios trumpos kongreso programos apžvalgos, matyti, kad kongresui ruošia visą išibėgėjimą tiek Detroito, tiek Chicagoje, tiek ir kitose lietuvių gyvenvietėse. ALT valdybos biuras jau senokai išsiuntinėjo per 600 kvietimų -- pranešimų Amerikos lietuvių organizacijoms. Taip pat ALT Valdyba asmeniškai, laiškais ir telefonais kreipiasi į lietuvių bičiulius amerikiečius, kviesdami juos į kongresą. Dauguma jų jau yra davę savo sutikimą.

Valdybos nariai inž. E. Bartkus, dr. V. Šimaitis, J. Jasaitis ir kt. kongreso reikalais asmeniškai lankėsi ir dar numatoma lankytis eilėje lietuvių kolonijose. Laiko iki kongreso nedaug belikę. Norim atkreipti skaitytojų dėmesį į kongreso apimtį ir maloniai pakviesti kiekvieną lietuvių kongrese dalyvauti bei jo ruošimą remti.

Mečys Valiukėnas

VAIDILOS BALSAS

Česlovo Gedgaudo rašiniai: Lietuvių Tautos kilmės beleškant, Rūpiniojo reikšmė, Vilko ir Žirgo unija ir k. kalba apie Lietuvos tolimąsias senovės: kalba drąsiai ką kiti jau sugadinti lietuviai rašėjai nedrįsta, ir nebeori lietuviškai kaip grynlietuviai galvojo, kalbėjo, berašyti. Č. G. rašiniai nesugadintam lietuviui -- skanus patiekalas dabartinėje lietuvių raštijoje. Č. G. rašiniai tai Vaidilų balsas mielas kiekvienam nesugadintam lietuviui.

Dabar turime savo raštą, turime laikraščius ir knygas, bet apie Lietuvos garsiąją senovę, jei kiek kas rašo, tai šykščiai, trumpai, nuslėpdami užtylėdami senovės lietuvių garbingas dėjas, nes jie pagal didžiausius Lietuvos priešus -- lenkus, buvę pagonys, neverti gero žodžio, tad tegu niekas nežino, užmiršta. Toks stambus kūrinys, kaip Lietuvių Enciklopedija, kurioje turėtų būti žinių iš prieškristinės Lietuvos, jei kiek kur yra tai tik užuomina -- prasiartata.

Česlovas Gedgaudas, kad ir puolamas kristėniškai nusiteikusių "intelektualų", reiškiasi lietuviškai, kaip nesugadintam lietuviui dera. Č. G. savo rašiniuose imantriu būdu pastebi ir parodo skaitytojams -- kas praleista, nedaskyta, nutylėta, lietuviams tautiniu žvilgiu labai žinotina.

Č. G. savo drąsiais rašiniiais sklaido debesis ir nori parodyti lietuviams grynosios Lietuvos vaizdą -- kaip grynlietuviai gyveno, tikėjo, kokia laisvė ir pasitenkimas juos globė. Apkrikštyti prarado turėtus žemės plotus, branginamą laisvę ir tvirtą lietuvių vardą.

SUSIPAŽINIMAS IR BENDRAVIMAS SU ANTANU IR SOFIJA SMETONAIŠ

STEPONAS NASVYTIS

Su Antanu Smetona mane supažindino tuo laiku kartu su juo "Vilties" redakcijoje dirbęs kun. Fabijonas Kemėšis, mano svainys, 1912 m. vasarą Lietuvių Mokslo draugijos metiniame susirinkime Vilniuje. Po susirinkimo tada įvyko lietuvių kalba susidomėjusių neplataus žmonių būrelio pasitarimas, pasidalyti žiniomis iš lietuvių kalbos srities. Jame dalyvavo ir A. Smetona. Pasisėkė ten būti ir man, nes domėjau lietuvių kalba. A. Smetonos lietuvių kalbos didelis žinotumas, kurį jis parodė vykusiose šiame susirinkime diskusijose, padarė man didelį įspūdį, lygiai ir jo ložiškas ir gilus reiškiamų minčių dėstymas.

A. Smetonos lietuvių kalbos žinojimą lietuvių visuomenė matė, skaitydama spaudoje jo įdomiai rašomus straipsnius. A. Smetona, jo paties pasisakymu, vasaros atostogų metu su savim vežiodavosi Jablonskio lietuvių kalbos gramatiką ir ją studijuodavo.

Po susirinkimo kun. F. Kemėšis kartu ir aš, kaip jo svainys, buvome pakviesti pietų pas Smetonus. Čia susipažinau su labai simpatinga A. Smetonos žmona, Sofija Smetonienė. A. Smetona su kun. F. Kemėšiu tarėsi "Vilties" laikraščio reikalais, o S. Smetonienė tikrai nuoširdžiai, kaip ji mokėjo tai daryti, rūpinosi, kad jų namuose man būtų jauku.

S. Smetonienė iš kun. F. Kemėšio žinojo, kad jo sesuo Juzefa yra ištėkėjusi už vaistininko St. Nasvyčio ir kad jis turi Subačiaus miestelyje vaistinę. Tad ji man papasakojo, kad su mano žmona, kol ji dar buvo neištėkėjusi ir 1905 m. gyveno Vilniuje, susipažino Vilniaus lietuvių chore, kuriam jos abidvi dainavo ir pareiškė, kad mano žmona turinti puikų balsą, graži ir žavi, ką savo širdy jaučiau ir aš apie S. Smetonienę.

— Pasakyk, p. Nasvyti, kaip jūs gyvenate? — paklausė S. Smetonienė.

— Gyvename nedideliame miestelyje, statome lietuviškus vakarus su vaidinimais ir dainomis. Mano žmona ir vaidina ir dainuoja. Vakarai vyksta klojime, bet žmonės vakarus mėgsta ir į juos gausiai lankosi. Esame patenkanti dirbamu kultūros srity lietuvišku darbu.

— Ar turite vaikų?

— Turime 3 metų sūnų Algirdą ir neseniai gimusią dukterį Birutę.

Pietų metu A. Smetona kreipėsi į mane:

— P. Nasvyti, iš provincijos žinių, mes žinome, kas dedasi ir mažame Subačiauje, mes vertiname ten jūsų kultūrinio darbo pastangas. Norime, kad tų kultūrinių lietuviškų žiburių būtų

nimas juos globė. Apkrikštyti prarado turėtus žemės plotus, branginamą laisvę ir tvirtą lietuvių vardą.

Labai pageidautina, kad gerbiamas Č. Gedgaudas rašytų daugiau klausimais ir rasti paremiančių jo pastangas.

Anis Rukas

kuo daugiausia. Bendromis pastangomis Lietuvą turime prikelti. Dirbkite sėkmingai toliau.

Ruošėmės apleisti vaišingus Smetonų namus. Atsišveikinant S. Smetonienė pakvietė būnant Vilniuje vėl juos aplankyti.

Po to praėjo eilė metų, kai neteko susitikti su Smetonais.

Nuo 1913 m. vasaros iki 1918 m. vasaros teko gyventi Rusijoje, praleisti Maskvoje karą, rusų revoliuciją 1917 m. ir sulaukti komunistinio perversmo. Sunkiai sulaukę 1918 m. vasaros, vargais negalais pasisekė grįžti į Vilnių. Vilniuje jokio darbo gauti neįmanoma. Be to, Vilniuje begalinis maisto trūkumas. Žmonės miršta badu, bet vokiečiai neleido šeimai išvežti į kaimą.

Žinojau, kad A. Smetona buvo Lietuvos Tarybos pirmininkas, o jo žmona gerai moka vokiškai ir turi pas vokiečių valdžios asmenis įtakos.

Nuėina mano žmona pas Smetonus pasitarti, kas daryti. S. Smetonienė nuoširdžiai ją priima ir sužino apie mūsų blogą padėtį. Ji iš vokiečių išrūpino mums kiek rugių ir leidimą juos sumalti, be to, jos protekcija vokiečiai mūsų vaikams davė į dieną po porą litrų nugriebto pieno. S. Smeto-

Steponas Nasvytis, kuriam rugpjūčio 19 d. sukanka 86 metai amžiaus, Dirvos redakcijos prašomas, parašė šiuos asmeniškus prisiminimus apie savo pažintį su prez. A. Smetona ir jo šeima, Stp. Nasvytis, nežinrint didelio amžiaus, aktyviai dalyvauja ALT S-gos Clevelando skyriaus veikime ir yra nepailstantis Vasario 16 gimnazijai remti būrelių pirmininkas.

nienė plačiau pasiteiravo apie mūsų praleistas Rusijoje gyvenimo sąlygas.

Grįžus žmona pasako man, kad ryt turiu nueiti pas S. Smetonienę dėl leidimo išvežti šeimą į kaimą. Žmona pasakojo, kad ji matė Smetonų jauną, gražų 5 metų sūnų Julij. Mūsų dukterį Birutę, ir to paties amžiaus, entuziastingai pasakė: "Aš už jo ištėkėsiu!" (Stebėtina, juk tas už keiliolikos metų įvyko!).

Ryt nuėjau pas S. Smetonienę į jos priėmimo kambarį. Ten jau buvo apie 20 interesantų įvairiais reikalais. Atėjusi S. Smetonienė ir pamatiusi mane, pakvietė prie savo stalo.

Lietuvos Respublikos prezidentas Antanas Smetona nuo kurio gimimo šiais metais rugpjūčio 10 d. sueina 95 metai ir 25 metai kai jis mirė Clevelande.

— Ponas Nasvyti, ilgai nesimatėm, tačiau dabar matomės kitose sąlygose. Tikėkime, kad bus geriau. Aš tamstos reikalą žinau, tik man reikia davinų: žmonos ir vaikų vardus, kur gyvenate, kur važiuojate ir pas ką.

Pasakiau, Ji tuojau parašė vokiškai prašymą, davė man pasirašyti ir tuojau, palikus kitus interesus, nusivedė mane į vokiečių įstaigą. Ten vokiečiai išrašė man greitai leidimą šeimai važiuoti į kaimą. Grįžtant į įstaigą, ji man pasakė: "Aš tamstos reikalą žinojau, jis nesudėtingas, todėl aš tamstai pirmam patarnavau".

Aš jai padėkojė ir atsišveikinęs, grįžau namo.

Su Smetonais, kol jų sūnus Julius nesusidraugavo su mūsų dukra Biruta, susitikdavome, bet ne dažnai. Bendravimas su Smetonais padažnėjo, kai mūsų dukterį Birutę ištekėjo už jų sūnaus, teisininko Juliaus Smetonos.

Pirmą kartą į mūsų ūkį Barbaripolį, buvusį atstu nuo Kauno 29 kilometrų, A. ir S. Smetonai atsilankė parodyti savo sutikimą mūsų vaikų vedyboms kartu gauti ir mūsų pritarimą. Ta ceremonija buvo gana trumpa. S. Smetonienė pakėlus vyno taurę tarė: "Išgerkime už mūsų vaikų gražią draugystę ir laimingą jų ateitį!" A. Smetona, S. Smetonienė mano žmona ir aš išgerėmė ir buvome geroje nuotaikoje. Nors mes tėvai žinojome, kad mūsų vaikai yra artimai susidraugavę, bet reikėjo parodyti ir mums tėvams tam pritarimą.

Šiuo kartu A. ir S. Smetonai paviešėjo pas mus ketletą valandų. Laikas praėjo nuostabiai greitai ir labai maloniai, atrodė, kad ir vėl buvo susitikę seni geri pažįstami.

Prieš tai prezidentas A. Smetona yra aplankęs mus Jonavoje, kur mes turėjome vaistinę, 1920 m. žiemą, važiuodamas iš Kauno į Ukmergę.

Vėliau jam nebesant prezidentu, vieną vasarą vėl Jonavoje jis aplankė mus ir teko išgirsti labai daug rimtų minčių apie komplikuoatą Lietuvos padėtį.

1927 metais prezidentui A. Smetonai lankant Lietu-

vą, kada jis labai nuoširdžiai buvo gyventojų sutinkamas, jam numatyta dieną atsilankant į Veprius, Ukmergės aps. Veprių žemės ūkio mokyklos vedėjas, agronomas Jonas Tallat-Kelpša, sumanė suruošti prezidentui priėmimą.

Su Tallat-Kelpša mes buvome geri pažįstami. Jis pasakė mums savo sumanymą, mes pritarėmė ir prisidėjome jį suruošti. Tuo laiku mes turėjome įsigiję Bečių dvaro centrą arti Veprių. Numatyta dieną, su visais savo ūkio darbininkais, atvykome pasitikti atvykstantį prezidentą. Mudu su žmona, atvykus prezidentui, stovėjome kiek toliau minioje. Prezidentas Smetona, mus pastebėjęs, atėjo su mumis pasisveikinti. Tuo jo gestu mes buvome sujauzdinti. Vėpriečiai entuziastingai prezidentą sutiko. Priėmimas įvyko žemės ūkio mokykloje. Prezidentas pasakė žmonėms suprantamą turiningą kalbą. Kalbėjo -- sveikino prezidentą vėpriečių vardu agronomas J. Tallat-Kelpša.

Čia vėl buvo ir mano su žmona labai malonus su prezidentu Smetona susitikimas.

1931 m. mes įsigijome Barbaripolio dvaro centrą, pardavę Bečius. Kai mūsų vaikai apsigėdė mūsų bendravimas su A. ir S. Smetonais labai suartėjo. A. Smetona, kartais ir su S. Smetonienė, labai mėgo lankytis pas mus į Barbaripolį, o mes pas Smetonus, kur visuomet nuoširdžiai būdavome sutinkami. Mažai kas taip maloniai mokėjo priimti svečius, ypač savo artimus žmones, kaip Sofija Smetonienė. Mes laukdavome A. Smetoną atsilankant į Barbaripolį. Mes suprato, kad jam ir sveikatos sumetimais svarbu atsikvėpti nuo valstybės vairavimo neįlengvo darbo ir pakvėpuoti grynu kaimo oru, o mums pasiklausyti jo giliai išmintingų pasikalbėjimų.

A. Smetona turėjo labai stiprią, kilnią ir labai pastovią gyvenimo filosofiją, paremtą krikščionybe ir graikų filosofais. Jis buvo žmogus šaltų nervų ir labai išlaikytas. Kalbėdamas apie politinius įvykius, tiek vidaus, tiek užsienio, nesijau-

(Nukelta į 4 psl.)

Susipažinimas ir bendravimas su Antanu ir Sofija Smetonais

(Atkelta iš 3 psl.)

dindavo. Pasikalbėti su A. Smetona buvo labai įdomu, iš jo dvelkė rami gyvenimo išmintis. Antanas Smetona nepaprastai mėgo gamtą. Bevaikščiojant po ūkį, jis stebėdavo augančius javus, tas jam sudarydavo didelį malonumą. Jis buvo ūkininko sūnus ir jo kuriamas ūkis Užugirio jam buvo daugiau svajonė ir gamtos grožio išsipildymas ir ištikimybė tėviškei, negu galima ateity iš jo nauda. Vaikščiodamas po sunkiai išbrendamus miškus, jis žiūrėdavo į šimtamečius ąžuolus ir jo veidas švitėdavo.

Tokių miškų Užugirio apylinkėje buvo ir man yra tekę su A. Smetona kartu juose braidyti.

A. Smetona, nežiūrint savo gilios erudicijos, šviesaus proto ir pasiekto aukščiausio valstybėje posto, buvo labai kuklus. Jis sveikindamasis su jaunuoliais, studentais atsisotdavo. A. Smetona buvo ne tik kuklus, bet ir iš gyvenimo mažai reikalaujantis. Valgė labai paprastai, žiūrėjo, kad maistas būtų tik sveikas. Pas sūnų ir marčią gyvendamas Clevelande tenkinosi vienu nedideliu kambariu.

S. Smetonienė su savo tarnais buvo labai demokratiška, bet pati nevengdavo jokio darbo, tai reikalaudavo, kad ir tarnai savo darbus tvarkingai atliktų. Jai tvarka buvo įgimtas dalykas.

S. Smetonienė mėgo ūkio darbus, ją neretai buvo galima matyti besėdinčią ant grėbiamos mašinos, grėbiant šieną ar dobilus. Ji mėgo ir gyvulus. Neretai, vėlai naktį atsikėlusį su žiburiu eidavo į tvartą pažiūrėti ar viskas tvarkoje, ar nėra koks gyvulus atspalaidavęs nuo sieto.

Labiausia S. Smetonienė mylėjo žmones ir jai buvo didelis malonumas žmogui reikale padėti. O pagalbos jį kreipdavusi daug žmonių, kada jos vyras buvo

prezidentas ir Lietuvai, esant sunkioje vokiečių okupacijoje. Sofija Smetonienė, kaip ir jos vyras A. Smetona, buvo labai kukli ir savo reikalavimuose labai nuosaiki.

Smetonų šeima mes labai vertinome ir mylėjome. Jautėmė, kad Smetonai vertina mūsų draugystę.

Bet štai, A. Smetona, kuris daug ir atsidėjęs dirbo savo tautai ir atstatyti valstybei ir matė Lietuvą žengiant greitu pažangos keliu, artinantis neišvengiamai mylimo gimtojo krašto rusų bolševikų okupacijai, buvo priverstas, kaip vėliau ir daugelis tūkstančių lietuvių, 1940 m. birželio 15 dieną su savo šeima pasitraukti iš Lietuvos.

Tą įvykį aš su savo šeima, likęs Lietuvoje, su dideliu liūdesiu labai išgyvenau.

A. Smetona su šeima atvykęs į JAV 1941 m., išijungė į didžiąją lietuvių emigraciją ir porą metų sėkmingai dirbo tarpe JAV lietuvių.

Sūnaus Juliaus bute Clevelande, kuriame gyveno ir A. ir S. Smetonai, 1944 m. sausio 9 d. kilo gaisras ir nuodinguose gaisro dūmuose užtroškęs, mirė A. Smetona.

Sužinoję apie tą tragišką įvykį buvome pritrenkti, meldėmės už A. Smetonos sielą trijose bažnyčiose: Jonoje, Skaruliuose ir Kulvoje. Mums buvo pranešta, kada ten bus laikomos už a. a. prezidento A. Smetonos sielą gedulingos pamaldos. Pamaldos už a. a. prezidento A. Smetonos sielą buvo laikomos visose Lietuvos bažnyčiose.

Praėjo vėl daug laiko, kol pasimatėmė JAV su Sofija Smetoniene, mūsų dukra Biruta ir žentu Julium Smetonais bei jų vaikais.

Mudu su žmona, iš Vakarų Vokietijos į JAV atvykome 1948 m. vasario 21 d. afidavitais, žento Juliaus Smetonos rūpesčiu į Clevelandą, kur gyveno S. Sme-

tonienė ir Julius Smetona su šeima. Susitikus su jais džiaugsmui nebuvo galo.

Ir vėl mes su Smetonų šeima, tik be brangaus A. Smetonos. Jis peranksti mirė. Jis gyveno labai asketiškai, tuo metu dar buvo geros sveikatos. Jo gyvenimo būdas lėmė jam ilgą amžių. Jei ne ta tragiška ankstyva jo mirtis lietuvių Amerikos išeivijoje A. Smetona, dar ilgus metus gyvendamas, būtų suvaidinęs didelį vaidmenį.

Vėl pradėjome artimai bendrauti su Sofija Smetoniene visą tą ilgą laikotarpį iki mano a. a. žmonos Juzefos mirties 1968 m. liepos 8 d. ir iki mirties a. a. Sofijos Smetonienės 1968 m. gruodžio 28 d. labai dažnai pasimatydavome ir labai dažnai pasikalbėdavome telefonu. Deja, gyvenime žmogus ne amžinas. Mirtis nutraukia visus santykius.

Tenka dar priminti, kad S. Smetonienė labai mėgo gėles. Ji prezidentūroje pati viena tvarkydavo didelę gėlyną ir čia JAV, kai ji gyveno su sūnumi ir jo šeima Babbitt Rd., Euclid, Ohio, šalia ilgo cementinio tako einančio nuo šaligatvio į namus, abejuose tako šonuose plačiu rožu visuomet gražiai žydėjo gėlės, pasodintos ir prižiūrimos Sofijos Smetonienės. Praiviai dažnai sustodavo tomis gėlėmis pasigerėti, o Clevelando amerikiečių laikraščių korespondentai jas paminėdavo spaudoje.

S. Smetonienė mėgdavo darbą Lietuvoje, nebuvo jai sunku padėti savo marčiai namuose ir padėti auginti anūkus.

Liko atmintyje tik šviesūs prisiminimai apie kilnius vertingus žmones, nors jų nebėra, bet byloja apie juos jų darbai.

VASARONĖ ATLANTO MIESTE

(Atkelta iš 2 psl.)

žudo Mindaugą, tai sudaužo ir molinį Lietuvos žemėlapi. Epizodas su Seniu yra tikrai poeminė įtampa, ne ką teturinti bendro su drama. Grei-

RŪTOS ANSAMBLIS DIRBA

Karšta, drėgna ir tvanki yra šių metų vasara. Ištrūkė iš įstaigų, mokyklų bei fabrių tautiečiai skuba iš šio garo katilo kur nors pasprukti: vieni į gamtą, kiti prie jūros, o treči atsisukę rėliai tarp vėsintuvų užsidaro... Tačiau panašūs atsigalvavimo malonumai šią vasarą nėra taikomi rūtėčiams. Mat jie turi pareigą ir stropiai ruošiasi išpildyti 56-tojo Lietuvos Vyčių suvažiavime-seime lietuviškų dainų programą. Ir taip per visą mielą vasarėlę jie piekia, mokosi, prakaituoja ir repetuoja. Praktikos vyksta kiekvieną ketvirtadienio vakarą.

Kaip žinome Vyčių 56-sis suvažiavimas įvyksta rugpiūčio 22, 23 ir 24-tą dienomis Newark, N. J. Robert Treat viešbutyje. Šio seimo šeiminkais yra New Jersey ir New Yorko apskričių vyčiai. Kas yra Lietuvos Vyčiai? Tai yra religinė organizacija jungianti lietuvių kilmės tautiečius ir puoselėjanti tautiško minto savo narių tarpe. Jie propaguoja mūsų bočių papročius, kultūrą ir deda pastangas padėti Lietuvai atsikratyti okupacinio jungo. Jie yra parašę ir teberašo tūkstančius laišku Amerikos Atstovų Rūmų bei Senato nariams Lietuvos bylos reikalu.

čiausiai dėl to autorius ir savo veikalą pavadino "drama - poema", kad galėtų išvengti kritikų priekaištų.

Aplamai paėmus, veikalas įdomus. Reikia pasakyti, kad tokį istorinį veikalą kaip Mindaugas galėjo parašyti tik lietuvis rašytojas.

Savaitė praslinko kaip viena maloni akimirka. Oras pasitaikė karališkas. Saulės buvo net ir per daug. Šeštadienį apleidžiant svetingą poną Jasinskų pastogę ir sėdant į mašiną pradėjo lyti su visais perkūnais...

meilę gimtajai dainai.

Kaip sakyta, Rutos Ansamblio jau žinomas ne tik New Jersey, bet taip pat ir New Yorke, Great Necke, Hartforde, Waterbury, Washington, Kanadoje ir kitur. Kaip kiekviena gyva ir kūrybinga tradicija nuolat vystosi, taip meno ar dainos sambūriai turi žengti drauge su gyvenimu. Ir tai pareikalauja tiek iš choristų-atlikėjų, tiek iš dirigento nepaprastai daug kruopštumo, gero pasiruošimo ir rūpestingos dainų atrankos. Reikia nepamiršti, kad visi Rutos dalyviai iš to duonos nevalgo ir nėra kokie profesionalai. Jie aukoja savo brangų poilsio laiką savo dainai. Nuo jų polėkio, noro, darbo ir talento priklausio atliekamo kūrinio meninis lygis. Tam reikia meilės ir pagarbos dainai. Kaip sakoma proto ir širdies...

Jeigu daina klausytoją pagauna ir jeigu koncertas yra pakilus ir įspūdingas, tai didelis nuopelnas priklauso jo choristams ir vadovams. Rutos Ansamblio dirigentas yra Algirdas Kačanauskas, o chormeisteris Liudas Stukas. Reikia tikėtis ir palinkėti, kad Rutos Ansamblio šį koncertą irodys, kad jis yra pajėgus, kad jam netrūks interpretacinio brandumo, kad jis ir vėl pas mus ateis kaip šviesus pragiedrulus mūsų pilkame gyvenime.

Koncertas įvyksta 1969 m. rugpiūčio 22 dieną, penktadienį, 8 val. vakare, Šv. Jurgio Lietuvių salėje, Newark, N. J.

J. Veblaitis

LAIDOTUVIŲ DIREKTORIAI

MAŽEIK & EVANS

6845 SO. WESTERN AVE., CHICAGO, ILL.

TRYNS MODERNISKOS
AIR-CONDITIONED KOPLYČIOS

Mašinoms vieta

REpublic 7-8600 REpublic 7-8601

VYT. ALANTAS

ŠVENTARAGIS

Ištrauka iš XIII amž. kronikos

(15)

-- Dabar kitas reikalas: yra atkeliavusi Mindaugo pasiuntinybė.

-- Girdėjau. Ko ji nori?

-- Kad jūsų prakilynė nebūtum kietas derybose dėl kunigo Lengvenio išlaisvinimo.

-- Juokinga! -- nusišypsojo magistras. -- Atrodo, kad lietuviai nori jūsų malonybę padaryti savo sąjungininku prieš mane, -- jie abu nusijuokė. -- Jūsų malonybė pats suprantu, kad čia negali būti kalbos apie kietumą ar minkštumą: čia tik gali būti kalba apie naudą ordinui ir bažnyčiai. Ruošiantis karui, reikalingi pinigai. Mindaugo išperkantieji mums labai pravers. Ar ne gudriausia taktika priešą nugalėti jo paties sidabru? -- magistras žiūrėjo į vyskupą didžiudamasis savo gudrybe.

-- Ar teisybė, kad ordinas reikalauja kai kurių žemių priedo? -- paklausė vyskupas.

-- Mažmožis. Dėl keleto valsčių Mindaugas nepasidarys elgeta. Aš noriu praplėsti mūsų žemių padauguvio ruožą ir Livonijos sieną pastumėti iki Dysnos žiočių, kad vokiškų replių vienas spaus tas tvirtai laikytų primygę Lietuvos uodegą Rytuose.

-- Taip, žinoma, -- kalbėjo vyskupas dėsiai, -- tik man rodo, kad jūsų prakilynė prieš tarauji pats sau: nori taikos su Lietuva, o apsi-gręžęs erzini jos valdovą. Lietuvių pasiuntinybės galva man aiškiai davė suprasti, kad Mindaugas nežiūrįs šaltai į savo gimtinę, o kad vienoks ar kitoks jos sprendimas nulemsias jo pažiūrą į santykius su Livonija ir net artimiausioje ateity-

je. Nebuvo sunku suprasti, kad tai buvo, nors ir užmaskuotas, grasinimas, bet vis tiek grasinimas karu. Būtų įdomu patirti, kas ištiktų ordino planus, jei jūsų prakilynė būtų susidurti kautynių lauke su Vykinu ir Mindaugu?

-- Niekad to nebus! -- nesvyruodamas kietai atsakė magistras.

-- Gal ir nebus, tegul visagalis Viešpats prie to neprileidžia, betgi mes žinome, kad karai kyla ir dėl menkesnių priežasčių. Aš prašau jūsų prakilynę parodyti lietuviams krikščionišką gailėtingumą, kaip to reikalauja mūsų viešpats Jėzus Kristus.

-- Amen! -- užbaigė magistras rimtai, bet nusijuokė savo širdyje.

Išeidamas iš pilies, vysk. Mykalojus jautėsi išpildęs Lietuvos pasiuntiniams duotąjį pažadą...

Magistras Volkevinas Mindaugo pasiuntinius priėmė pabrėžinai mandagiai. Į Parnaus perduotus Mindaugo pasveikinimus jis gražybliudamas atsakė, jog jam esą labai džiugu girdėti, kad Lietuvos valdovas ir jo šeima džiaugiasi gera sveikata, kad savo didele išmintimi Lietuvos viešpats puoselėja draugystę su Livonija ir kad pagaliau jis tvirtai tikis, jog abiejų kraštų taikaus sugyvenimo nedrumsia jokie šešėliai ir ateityje.

-- Liežuviu mala gerai, bet ką širdyje galvoja? -- Šventaragis klausėsi magistro kalbos, ne tiek kreipdamas dėmesį į žodžius, kiek galuodamasis iš akių išpėti, koks jis žmogus.

Kai Parnas užsiminė apie Lengvenį ir su ta byla susijusias derybas, magistras pakėlė antakius, dėdamasis nustebęs, ir prabilo taip, lyg būtų aiškinęs nesupratingam žmogui per daug aiškų dalyką:

-- Man ne visai aišku, kokias derybas Lietuvos valdovo garbingas pasiuntinys turi galvoje? Man rodo, kad čia viskas be jokių derybų aišku: jis sumokate išperkamuosius, mes gražiname belaisvį, ir byla baigta. Žinoma, kas beko, -- jis kalbėjo toliau dėsiai -- po kunigo Lengvenio apsigyvenimo mūsų pilyje praėjo tam tikras laikas, ir be-

laisvio išlaikymas mums ne taip pigiai atsėjo, -- magistro lūpų kampeliais nuslinko žaismi šypsenėlė. -- Vėlgi kita vertus, mes pagalvojome, kad 500 markių už tokį kilnų ir Lietuvos valdovui artimą žmogų būtų lyg ir mažoka. Mes nenorime per daug užsiprašyti, bet ir bijome ižeisti jūsų viešpatį permažai užsiprašydami. Todėl priešperkamųjų mes norime mažo priedo, kuris jums niekieno nekainuos.

Magistras sėdėjo savo kėdėje atsišokus, ir jo akyse žaidė žaismingos liepsnelės, kai jis jas vedžiojo nuo vieno lietuvių veido ant kito. Aiškiai matėsi, kad jis jaučiasi padėties viešpats ir žiūri į lietuvių iš didelių aukštybių. Kai jis sutiko šaltą, perveriantį Šventaragio žvilgsnį, magistras susiraukė, tarsi būtų pajutęs kūninį skausmą. Galimas dalykas, kad ta akimirka ir nulėmė Šventaragio tolesnę laikyseną toje byloje: jis negalėjo pakęsti pažeminimo ir neatžvalgos į žmogaus vertybę.

Tuo tarpu magistras Volkevinas atsistojo ir priėjo prie paties žemėlapio, kurį rodė vyskupui. Braukdamas padauguvio pirštu, jis kalbėjo:

-- Štai, čia eina Livonijos sausumos kelias padauguvio Dinaburko, Polocko ir Vitebsko link. Vietomis tas kelias labai siauras, mes norime jį praplėsti ir kiek pastumėti į Rytus. Lietuvai, valdant Rytuose didelius žemės plotus, keletas varsnų žemės didelės, sakyčiau, jokios vertės neturi, -- magistras vėl atsisėdo ir peržvelgė lietuvių, tarsi sakdamas, kad čia viskas aišku ir aiškiau būti negali.

-- Jei Lietuva sutiktų praplėsti jūsų prakilynės minimą žemės ruožą, tai ordinui pasidarytų lengviau pasistumėti iki Dysnos žiočių, o tai jau nebūtų mažmožis, nes ordinas tada galėtų tvarkyti prekeivių laivų susisiekimą ta upe savo nuožiūra. Gal ir galėtų būti kalba apie to žemės ruožo perleidimą ordinui, bet tik su ta sąlyga, jei ordinas sutiktų perleisti atitinkamą sėlių sritį Lietuvos pasienyje, -- pasakė šaltai Parnas.

(Bus daugiau)

ŽVILGSNIAI

KESTUTIS GAIDŽIŲNAS

Asmeniniai trijų amerikiečių astronautų išpūdziai mėnulyje iš 125.000 žodžių bus atspausdinti Time - Life, Inc. leidžiamose knygoje. Bet Apollo II astronautų Neil Armstrong, Edwin E. Aldrin, Jr., ir Michael Collins, taupymo sąskaitų knygtės nepakils į erdves.

Pagal šią sutartį, pasirašytą praeitais metais, Time - Life už išpūdzius užmokės mažiausiai \$400,000, o tikrai ne kasdienišką "vienas už visus ir visi už vieną" tipo sąskaitą, astronautų atidarytą prieš dešimt metų.

Šie \$400,000 bus padalinti į 60 lygių dalių, Amerikos 52 aktyviuosiuose astronautautams ir aštuonių žuvusių astronautų našlėms.

Time - Life sutartis duoda teises leisti knygą anglų kalba, ir šias teises vėliau parduoti užsieninėms leidykloms.

Knygos sutartis yra viena iš dviejų sutarčių su Time-Life. Astronautai taip pat gauna \$200,000 per metus, iki 1970 metų, už asmeninius išpūdzius, bet kuriame kitame skridime.

Šie \$200,000 yra taip dalinami. Taigi, 52 astronautai ir aštuonios našlės gaus apie \$10,000 iš šių dviejų sutarčių.

Dabartinės sutartys yra šeštas toks astronautų paktas su Time - Life nuo 1959 metų kada pirmieji NASA septyni astronautai pardavė savo teises už \$500,000.

Šie septyni, Alan Shepard, John Glenn, Scott Carpenter, Walter Schirra, Gordon Cooper ir žuvusieji Virgil Grissom ir Donald Slayton, pirmieji nutarė visais uždavimais dalintis su likusiais astronautais.

Septyni Mercury astronautai iš šių sutarčių uždirbo apie \$71,429 tarp 1959 ir 1963 metų -- maždaug apie \$17,800 per metus. Didžioji šių pinigų dalis buvo investuota į nekilnojamą turtą Cape Kennedy ir Washington.

'DIDVYRIO' SŪNUS UŽSIIMA SKARELIŲ KONTRABANDA...

(Atkelta iš 1 psl.)

mui... Tuos "mitus" laikydamas žlugusiais, Radaitis perša savo mitą, anot kurio lietuvių tauta 1940 metais pati savo noru žengusi "ryžtingą žingsnį" (Maskvos glebin), o istorija, girdi, jau patvirtinusi to posūkio logiškumą...

Iš to paaiškėjo, kad Radaitis neskaito ŠLUOTOS. Nes būtų rimtai susimąstęs, ar berašyti tą straipsnį į L. ir M., jeigu būtų stabterėjus ties "Nesenstančių aktualijų" rinkiniu ŠLUOTOS 10 nr. 5 psl., kur tarp kitų dalykų yra lyg tyčia Radaičiui taikytas priminimas, kad "Joks vilkas dar neįrodė, kad avys pačios lenda į jo gerkle"...

Kitas gana nemalonus sutapimas liečia buvusį Lietuvos generalinio štabo pulkininką, vėliau raudonosios armijos vadinamosios "lietuviškos divizijos" pulko vadą Vladą Motieką. Ry-

LIUBLINO UNIJO 400 METŲ SUKAKTĮ MENANT (5)

SEIMAS PRIEŠ LIETUVIUS

J. JAKŠTAS

Lietuviai pasišalindami paliko savo kaip ir stebėtojus, kurių vienas buvo pats vicekancleris Eustachijus Valavičius. Stebėtojai lietuviai sa-vaime išsiskyrė iš seimo ir lenkai vieni posėdžiavo. Jie baisiai piktinosi lietuvių pasitraukimu, kaltino juos pirmiausia karaliaus ižeidimu, nes išvažiavo neat-sisveikinę jo šeimininko. Čia pat lenkai tarėsi dėl supažindinimo lietuvių visuomenės (žinoma, bajoriškos) su jų unijos projektu. Karaliaus vardu surašomas jos tekstas ir nusprendžiama paskleisti ją d. kunigaikštijoje laišku forma (vad. litterae significatorias).

Tuo pačiu metu lenkai tarsis iš keršto kirtolietuviams netikėtą smūgį. Paskelbė ilgą dekretą karaliaus vardu, kuriuo atplėšė nuo Lietuvos Palenkę ir Volynę. Visokiems prasimanytais argumentais įrodinėjama, kad tos žemės nuo senų laikų priklausė Lenkijai. Tad lenkai sakėsi nieko iš lietuvių neatima.

Tos dvi sritys buvo, iš tikrųjų, senas ginčo obuolys abiejų valstybių. Palenkė -- žymia dalimi senas jotvingių kraštas, šliejęs vakaruose prie Mozūrijos ir pietuose rusų gyventas. Jau nuo XIII a. ir dar kiek anksčiau į Palenkę ėmė veržtis lenkai, mozūrai ir iš Kievo kunigaikštijos rusai. Kai lietuviai nuo XIII a. išsiplėtė Gardino srityje, jie ir pradėjo siekti Palenkės sričių. Mozūrijos kunigaikščio iškurtasis vad. Dobryniaus ordinas XIII a. pradžioje buvo gavęs Palenkės Drohyčino pilį, skirtą, matyti, būti jam atrama kovoje su pagonimis jotvingiais. Jau pirmų kovų metu lenkai iš Mozūrijos pradėjo kolonizuoti Palenkę, nors ji daugiau šlijo prie Lietuvos. Kėstučio metu ji įėjo į Trakų kunigaikštiją. Vytautas ir valdė jos bent pietinę dalį.

Kai XVI a. pirmoje pusėje Mozūrija išsijungė į Lenkiją, tai ir kai kurios Palenkės žemės į ją įėjo. Iki Liublino unijos Lietuvai priklausė buvusios Palenkės dalis su Drohičyno, Bielsko ir Melniko miestais. Ją ir pasiėmė lenkai.

Kita didesnė sritis Volynę turėjo sudėtingesnę istoriją. Ji buvo palikimas kadaise buvusios rusiškos Haličo - Volynės kunigaikštijos, išsiskyrusios iš Kievo valstybės. Po Kievo valstybės žlugimo nuo totorių antplūdžio XIII a. vidurio Haličo - Volynės valstybė dar laikėsi 100 metų, kol pasibaigė ją valdžiusi Riurikų dinastija. Po to sukruto kovoti dėl jos lietuviai su lenkais ir dar įsimaisė ir vengrai. Kovų išdava buvo kunigaikštijos padalijimas. Lenkija gavo jos rytinę dalį, žinomą Galicijos vardu, lietuviai -- vakarinę, Volynę su Lucko miestu. Vengrams teko sritis, vadinama iki paskutinių laikų Pakarpačio Rusė (Podkarpatska Rus). Prie Volynės šlijo Braclavo kraštas, nusitęsęs toli į pietus. Prieš pat Liublino seimą jis buvo išskirtas į atskirą vaivadiją.

Ši labai ilgą, nuo senų laikų ginčijamą ruožą, nusitęsusi nuo Prūsijos šiaurėje iki Juodųjų jūrų pakraščio stepių dabar pasisavino lenkai. Po karaliaus paskelbto prijungimo dekrato lenkai tuojuo ver-tė krašto diduomenę prisiekti ištikimybę karaliui ir atvykti į lenkų senatą ir seimą. Po ilgesnių pastangų jiems tai ir pavyko pasiekti.

Jei lenkai tikėjosi su lietuvių žemių atėmimu priversti juos priimti uniją, tai jie neklydo. Jų mostas padarė lietuviams jaudinantį išpūdį. Apie tą laiką vykusia-

nės reportaže apibūdinti, kaip veidmainiai, apsimetę liai, iš viso nešvarios prigimties būtybės... Ir štai, pajudintomis raidėmis atspausdintame taip suniekin-tų žmonių sąrašė figūroja taip pat ir raudonosios armijos didvyrio Vlado Motiekos sūnus -- "Motieka Romualdas, Vladovič, Vilniaus elektro - suviri n i m o įtaisų gamyklos meistras ir jo žmona Gertrūda Motiekienė, namų šeimininkė... Bandė slapta pervežti per sieną 48 vilnones skareles"...

(E)

me seime Vilniuje jų didikai net kėlė mintį su-sidėti su totoriais ir eiti prieš lenkus. Bet bajorija pasipriešinusi tam. Nuspręsta nusileisti lenkams ir grįžti į Liubliną. Pirmiausia jie sustatė savo pasiūlymus dėl unijos, datuotus ko-vo 24 d. Juos pasirašė 4 didžiausi ponai, tarpe jų ir Vilniaus vyskupas Protasevičius. Po to va-žiavo delegacija į seimą ir bal. 5 d. pasirodė ja-me. Prasidėjo paskuti-nis Liublino seimo tarps-nis.

SUSITARIMAS IR UNIJOS PATVIRTINIMAS

Lietuvių delegacija vis su tuo žemaičių seniūnu Jonu Katkevičiumi priešakyje pirmiausia reikalavo grąžinti Palenkę ir Volynę, kai ji tik pasirodė lenkų seime. Neslėpė seniūnas baimės, jog užgrobtų žemių netekusi Lietuva atsidurs "nasruose priešo" Maskvos. Ilgai jis kalbėjo apie šių žemių priklausomybę Lietuvai ir pareiškė, kad jų grąžinimas lietuviams yra sąlyga priimti uniją. Nepaveikė lenkų lietuvių įrodinėjimai ir jie vis stiprino žemių inkorporaciją, ištraukdami kas kart daugiau jų didikų ir bajorų į senatą ir seimą. Lenkai ne tik nepaisė lietuvių protestų, bet kirtu jiems dar kitą skaudų smūgį. Birželio 5 d. paskelbė ilgą kara-lišką dekretą apie Kievo vaivadijos (vadintos net kunigaikštija) įjungimą į Lenkiją. Nors didelis Kievo kraštas niekuomet Lenkijai nepriklausė ir patys lenkai pripažino, jog miestas kadaise bu-vo Rusės sostinė, tačiau per akis meluodami kalbėjo, jog jau Jogaila lenkams kraštą padovano-jęs.

Kaip lenkams parūpo atplėsti šių dienų Ukrainos kraštą, kada lietuviai jau grįžo į seimą, ypatingai aiškina O. Haleckis, specialiai tyrinėjęs atskirame veikale trijų žemių prijungimą prie Lenkijos. Jis įrodinėja, kad Kievo vaivadijos prijungimo pirmiausia pareikalavo Volynės atstovai, kai jie susėdė lenkų seime ir senate. Pagal jį, jie nuo seniausių laikų bendravo su kieviečiais didikais ir giminiavosi su jais, turėjo ten savų nuosavybių ir todėl geidė būti su jais vienoje valstybėje. Dar Haleckis mano, kad lenkai ėmė Kievo

vaivadiją su tikslu tu-rėti bendrą sieną su Rusija ir tuo būdu iš vien su lietuviais tiesiog gin-ti bendrą Žėčpospolitą. Jei pirmoji Haleckio prielaida šiek tiek turi pagrindo šaltiniuose, tai antroji yra grynas prasi-manymas. Nėra mažiausios užuominos šaltiniuose, kad lenkams būtų rūpėję turėti bendrą sieną su rusais ginti valstybei nuo jų. Turimas iš Kojalavičiaus dienoraš-čio lenkų senatorių posėdžio su karaliumi ap-rašas rodo jų tikrus kės-lus. Karalius kalbėjo se-natoriams, kad atplė-šiant Kieva norima "ap-statyti lietuvių savomis tvirtovėmis ir valdomis, nes tai svarbu sulaikyti juos Respublikai". Po to pareiškimo karalius ir išakė kancleriui paskelb-ti sprendimą, kad Kievas prisijungia prie ka-ralystės.

Atplėšimas minėtų trijų didelių kraštų, at-seit, visos pietinės Lie-tuvos d. kunigaikštijos dalies, derėjo lenkams priemone priversti lie-tuvius priimti uniją. Veltui lietuviai dar vis landė pas karalių ir len-kus senatorius, prašy-dami grąžinti atimtus kraštus. Kai tas nieko nepadėjo ir jie pamatė, kad jų buvusieji senato-riai ir bajorai susėdė su lenkais, jie paprašė lenkų duoti jiems uni-jos privilegiją svarsty-ti. Prisimintini šioje vietoje žodžiai tarti Že-maičių seniūno Lenkijos senatoriams: "nežinau, kokia bus unija, kai mes jau dabar matome tarp jų senatę susėdusius lietuvių senatorius; jų jau apkirpote mums spar-nus". Tuos žodžius taręs jis pareikalavo duoti unijos projektą. Jie ir gavo jau seniau, ko-vo 24 d. surašytą galu-tinį tekstą ir po beveik mėnesį trukusių derybų turėjo priimti jį.

Ilgų tarysnių dėl tos paskutinės unijos fina-las buvo daugeliui iš is-torijos vadovėlių žino-mas šv. Petro ir Povi-lo šventės išvakarių (bir-želio 28 d.) posėdis, kur lietuviai senatoriai net suklupę prieš karalių ir ašarodami išliejo savo sielvartą. Šių dienų aki-mis žiūrint ta scena at-rodė kažkas nepaprast-ai, net vergiška. Tuo pa-žiūrėjimu atrodytų, jog lietuviai didikai pasinie-kino save, per daug nu-sižemindami karaliui. Tačiau anų laikų požiū-riu įvykis nelaikytinas jau toks tragiškas. Anais dar vis viduramžiniais laikais ašaros žmonėms gan pigios buvo. Kiek-vieną kad ir menką sie-los suvirpėjimą vis ly-dėjo ašaros. Toks jau

buvo gyvenimo stilius.

Keliaklupščiaivimas prieš karalių ir nelaiky-tinas vergiškumo ženku-lu. Karalius tada laiky-tas ne tik žmogiška, bet ir dieviška būtybė, ko-kia jis tapdavęs patepa-mas šventaisiais alie-jais pakėlimo į karalius apeigose. Ne vainikas, o šventi aliejai iškeldavo karalių aukščiausi mirtin-gųjų. Jį, Dievo Patep-tąjį, gaubė antžemiška aureolė, jis buvo būty-bė dviejuose kūnuose. Lietuvių vadovas toje kal-boje, kurią klūpodamas baigė, ir pažymėjo kara-lių esant Dievo Patep-tąjį. O suklupti prieš Dievą ar Jo paveikslą yra įprasta katalikams ir šiais laikais.

Ko maldavo tie lietu-viai didikai karaliaus paskutinį kartą? Profe-sorius J. Lappo, dirbęs Kauno ir Vilniaus uni-versitetuose, viename veikale šiais žodžiais trumpai nusakė lietuvių maldavimą: "jie pavedė savo d. kunigaikščiui uni-jos reikalus maldauda-mi jį neužmiršti seno-sios Gediminų - Jagėlų valstybės teisių ir gero-vės". Reikia pasakyti, kad šis trumpas suma-vimas ilgos Katkevi-čiaus kalbos nesiderina su jos dienoraščiuose duodamu tekstu. Pir-miausia, joje nėra užuo-minos apie Gediminų - Jagėlų valstybę. Seniū-nas tekalba tik apie sa-vo valstybę (Žėčpos-politą). Aplamai, die-noraščiuose niekur nei-nama už Jogailos ir Vy-tauto laikų. Gediminas nė kartą nėra paminėtas. Iš tikrųjų, lietuviai dar kartą maldavo išsaugoti d. kunigaikštijos vals-tybingumą. Jie matė di-džiausią pavojų jam ka-raliaus lenkams suteik-toje malonėje, kur jis atsisakė nuo Lietuvos pa-veldėjimo teisių ir jas Lenkijai perleido.

Tuo pažiūrėjimu at-rodytų, kad ta paveldė-jimo teisė grynai for-malus dalykas, be gyve-nimiškos prasmės. Bet mūsų didikams ta teisė prasminga rodėsi. Jiems gedimainiai, per ilgus amžius kūrę ir palaikę valstybę, sim-bolizavo ją. Be gedimi-naičių paveldėjimo tei-sių valstybė palieka be savos galvos ir jo gal-va padaromas Lenkijos karalius. Kaip lietuviai suprato karaliaus išsi-žadėjimą Lietuvos pavel-dėjimo teisių ir jų per-leidimą Lenkijai, rodo Žemaičių seniūno pa-reiškimas:

"Jei mūsų atžvilgiu Jums yra paveldėjimo teisė ir Jūsų Didenybė perleidžiate ją Karūnai, (Nukelta į 6 psl.)

Viešėdami Chicagoje aplankykite

MAISTO IR LIKERIŲ KRAUTUVE

2534 WEST 69th STREET. Telefonas: RE 7-3332

Savininkai: J. JANUŠAITIS ir J. MAZEIKA

Čia rasite didžiausią pasirinkimą vietinių ir importuotų likerų ir kitokių gėrimų, gi delikatesų skyrius stebina savo įvairumu.

Kainos žemos — Pasirinkimas didelis.

APSILANKĘ — ĮSITIKINSITE.

PARAMA

• Šį sekmadienį, rugpiūčio 10 d. tuoj po pamaldų, Šv. Jurgio parapijos salėje ALT vicepirmininkai J. Jasaitis ir dr. V. Sidlauskas atvykę iš Chicagos padarys pranešimą apie įvykstantį ALT kongresą Detroite. Visą Clevelando lietuvių visuomenę kviečiama susirinkime dalyvauti.

• Clevelando skautės ir skautai siūnčia sveikinimus visiems savo draugams, pažįstamiems ir tėveliams iš puikios Wasagos, kur šiuo metu stovyklauja. Jie rašo: "Mums labai gaila tų sesių ir brolių, kurie negalėjo šiais metais kartu stovyklauti, nes ši stovykla yra viena iš geriausių mūsų skautavimo laikotarpyje. Rytoj mūsų didysis laivas ir laukiamie daug svečių ne vien tik iš Toronto, bet ir iš Clevelando. Paskirkite šį savaitgalį Neringos ir Pilėnų skautėms bei skautams".

• Blossom muzikos centre šį šeštadienį Clevelando simfoninis orkestras, vadovaujamas dirigento Robert Shaw išpildys Wagnerio, Stravinskio, Bernsteino ir Čaikovskio kūrinius. Sekmadienį, rugp. 10 d. bus išpildomi Schuberto, Rachmaninovo ir Čaikovskio kūriniai, dalyvaujant pianistui Leonard Pennario. Bilietai nuo 2 iki 5.50 dol. suaugusiems ir 1 dol. vaikams iki 12 metų amž. gaunami Burrows krautuvėse, Severance Hall ir Blossom centre.

DEGTINĖ PARDAVINĖS SEKMADIENIAIS

Ohio valstijos senatas ir seimelis, nors ir keliais balsais, galutinai pravedė įstatymą leisti parduoti degtinę ir sekmadieniais. Opozicija kovojo prieš tai eilę metų. Įstatymas liko tik gubernatoriui pasirašyti. Įstatymas pradės galioti 90 dienų po to kai gubernatorių pasirašys.

DAINUOJANTI ŽYMANŲ ŠEIMA

KONCERTUOS CLEVELANDE RUGSĖJO 27 DIENĄ

DIRVOS RENGIAMAME VAKARE

GUBERNATORIUS
RHODES PAGERBS
RALPH J. PERKĄ

Apie tūkstantis moterų iš Cuyahoga apskrities pakviesta dalyvauti gubernatoriaus Rhodes ir ponios gubernaturoje Columbus mieste, kur rugp. 19 d. rengiama pagerbimas žymiam clevelandiečiui Ralph J. Perk ir poniai. Autobusai išvyks nuo respublikonų partijos įstaigos, 710 St. Clair Ave., 9:30 val. ryto ir bus gubernatoriaus rūmuose apie pietus.

Tos dienos programoje, be užkandžio, bus kalbos ir pasitarimai Ralph J. Perko su gubernatoriumi Rhodes.

Tai bus antras metinis apsilankymas Ohio sostinėje, kurį respublikonai surengia moterims veikėjoms priėmimą Ohio gubernatūroje.

• Aldona Raulinaitienė su šeima persikėlė į naujus namus: 761 Quilliams Rd., Cleveland, Ohio 44121. Tel. 382-5037.

NORI PABRANGINTI TELEFONĄ

Ohio Bell kreipėsi į Ohio viešų reikmenų komisiją prašydama leisti pabranginti po \$1.40 ir \$1.45 mėnesiui už namuose telefonu patarnavimą. Tą kainų pakėlimą norima praveisti 470 miestuose, kuriuos kompanija aptarnauja.

Tas naujas kainų pakėlimas už vietinius ir tolimus pasikabėjimus šioje valstijoje daromas todėl, kad firma yra sumažinus kaštus už kitus patarnavimus. Aukštesnė kaina duotų apie 40 milijonų dol. metinių pajamų daugiau Ohio Bell fir-

ARTĖJA SEPTINTASIS LIETUVIŲ KONGRESAS

Š.m. rugpiūčio 30-31 ir rugsėjo 1 d. Detroite rengia septintąjį Amerikos Lietuvių Kongresą. Iki šiolei spaudoje pasirodė nemaža informacijų apie to Kongreso paruošiamuosius darbus, numatytąją programą ir ALT vadovybės pastangas, kad šis kongresas savo reikšme prilygtų ankstyvesniems ALT rengtiems kongresams, išryškinusiems ir sudėrinusiems mūsų politinio veikimo užsimojimus. ALT pirmininkas inž. E. Bartkus ir kiti vadovybės nariai intensyviai lanko dideles lietuvų kolonijas, stengdamiesi septintajam lietuvių kongresui Detroite suorganizuoti platesnį ir aktyvesnį užnugarį, leidžiantį kongresui Lietuvos laisvinimo ir kitais mūsų politinės veiklos klausimais kalbėti JAV lietuvių vardu.

Kongreso rengėjų pastangos sulaukia gražaus mūsų patriotinės spaudos pritarimo. Taip pat š.m. liepos 29 d. "Naujienose" paskelbė Jono F. Daugėlos (Lietuvos Vals tiečių S-gos pirmininko)

mai ir apie tiek valstijos, valstybės ir kitokių mokesčių — viso 80 milijonų dol. metuose daugiau, sako Ohio Bell viceprezidentas Charles K. Esler.

Kylančios darbininkų algos, didėję mokesčiai ir aukščiausi procentai reikalingiems modernizavimui ir skolinamiems pinigams, sako Esler, yra svarbiausia priežastis tokio kompanijos reikalavimo pirmą kartą dešimties metų bėgyje.

PILNO LAIKO PRIEŽIŪROS DARBAI. Plačiai žinoma kompanija samdo East Cleveland srityje. Puiki proga, greitas pasisiekimas, firmos pašalpos ir aukštos algos. Skambinkit arba kreipkitės 17705 EUCLID AVE. 692-1200 (63-64)

REIKIA DAUGIAU PINIGŲ? Pilno ir dalies laiko darbai visų amžių asmenims, prasilavinusiems, technikams ir profesionalams. Skambinkit ar kreipkitės MANPOWER, INC. 8522 Broadway 2106 Euclid 771-6830 (63-64)

JAU GALIT ATSIKVIESTI SAVO GIMINES IR DRAUGUS IŠ LIETUVOS Į AMERIKĄ

APMOKAMAS PATARNAVIMAS: Atkvieskit savo gimines jus aplankyti! Greitas mūsų teletype susisiektis su Maskva suteiks jums žinias apie kelionės paruošimą. Atsilankykite arba skambinkite mūsų įstaigai gavimui pilnų smulkmenų!

GROGER TRAVEL BUREAU

152 THE OLD ARCADE TELEF. 621-6036
CLEVELAND, OHIO 44114

straipsnį, pavadintą "Didžiajam susibūrimui be siartinant". Straipsnio autorius, trumpai prisiminęs panašių ankstyvesnių kongresų reikšmę, pabrėžia:

"Šis Kongresas vyksta didelių ir naujų pasaulinių įvykių fone. Žmogaus protas ir jogenijus šiomis dienomis kaip tik nugalėjo erdvių nuotolius ir nutiesė takus į paslaptinius žvaigždynų pasaulius. Nauji ir žavūs horizontai atsivėrė priaugančio šio krašto kartai, o tuo pačiu ir mūsų šauniamajam lietuviškam jaunimui".

"... Tuo pačiu metu, kai Čekoslovakijos studentas liepsnojo laužo ugnyje, norėdamas savo savižudybe ir gyvybės kaina patraukti pasaulio dėmesį į savo tautos tragediją, mūsų visuomenėje atsirado balsų, peršančių kažkokias bendradarbiavimo idėjas, bandančių ieškoti kažkokių naujų pasikeitimų komunistinio sistemoje ir pradėjo dėti kažkokias viltis į vadinamojo kultūrinio bendradarbiavimo ir kažkokių "mainų" programas, sąmoningai užmerkdamiesi prieš tiesą, kad visos tos naujos programos ir mainų planai yra ne kur kitur, bet pačiame raudonajame Kremliuje nukalti ir pavergtajai tautai padiktuoti.

Tad ir nenuostabu, kad pagal šias programas iš okupuoto krašto atvykę įvairūs profesorai, dailininkai, dailininkai ir šiaip eiliniai "turistai" visi vienu balsu prašytų prašo atsisakyti mus bet kokios politinės veiklos, atsiriboti nuo mūsų politinių organizacijų bei jų veikėjų ir visiems bendromis jėgomis kibti į tą vadinamąją kultūrinio bendradarbiavimo veiklą, kuri ciniškai profanuojama bendradarbiavimo su tauta vardu.

Iš esmės visų anųjų šios pastangos didelio nusistebėjimo sukelti ir negalėtų, bet nuostabos šypseną iškreipia mūsų veidus, kad ši akcija paskutiniuoju laiku randa pritarimo ir mūsųose, mūsų

susirinkimuose ir net mūsų spaudoje. O kai kurių "veikėjų" entuziazmas net jau taip toli nuėjo, kad prancūziško šampano taure vašino tuos, kuriems lietuvių partizanų kovos yra ne kas kita, kaip banditų siautėjimas, o emigrantų veikėjai naciai ir žmogžudžiai. Ir kai kurios mūsų centrinės organizacijos nerado reikalo dėl tokių "šposų" net pasisakyti ir dar net bandė pateisinti".

"Tokiam plačiosios ir savosios aplinkos fone rugpiūčio m. pabaigoje Detroite renkasi Didysis Amerikos Lietuvių Kongresas. Ir jo istorinė reikšmė tiek išryškės, kiek jis sugebės pasakyti šiais ir daugeliu kitų klausimų ir pažvelgti iš esmės į visas problemas, bei nustatyti ateities veiklos ir bendro laikymosi gaires."

"Detroito lietuviai, vadovaujami savo organizacijų centro DLOKO stengiasi galimai gražiau Kongresą ir jo dalyvius priimti ir sudaryti galimai geresnes sąlygas jo darbui.

Belioka tik tučtuojau ir plačiai lietuvių visuomenei atskirose vietovėse rimtai ir intensyviai pradėti rengtis šiam svarbiam įvykiui. Gyven Clevelande, kur veikia vienas seniausių ir veikliausių ALTO skyrių, tačiau iki šiol Kongreso reikalų skyriaus valdyba, berods, nieko nepadarė ir net savo organizacijų nepainformavo apie Kongresą ir jo atstovavimo tvarką. Bijau, kad panaši padėtis yra ir kitose lietuvių kolonijose.

Dar yra pakankamai laiko visiems ALTO skyriams ir jame dalyvaujančioms organizacijoms tinkamai pasirengti Amerikos Lietuvių Kongresui, bet reikia tučtuojau tuos pasirengimo darbus pradėti. Turėtų būti skubiai suaukti specialūs organizacijų atstovų susirinkimai, kuriuose būtų plačiai ir pagrindinai aptarti Kongreso reikalai, išrinkti atstovai ir priimti atitinkami nutarimai. Kongreso rengėjai labai laukia gausios vietos lietuvių ir jų organizacijų iniciatyvos ir pasireiškimo, pagaliau tos iniciatyvos reikalauja ir pats Kongreso pasisiekimas. Pats Kongresas pagaliau bus tiek didele dalimi reikšmingas ir išpūdingas, kiek visų šio krašto kampanų lietuvių parodys jam dėmesio ir visokeriopos paramos. Visi ALTO skyriai ir bendradarbiaujančios organizacijos turėtų atsiminti, kad šiuo

metu pasirengimas Kongresui yra pats svarbiausias jų veiklos uždavinys. Jų valdybos, vadovybės ir šių vadovybių nariai už tinkamą šio uždavinio įvykdymą neša didžiulę atsakomybę ne tik prieš savo organizacijas, bet ir prieš visą tautą".

Savo ruožtu, paremdami J.F. Daugėlos skatinimą, galėtume pastebėti tik tiek, jog šį savaitgalį Clevelando kongreso reikalais atvyksta ALT vicepirm. J. Jasaitis ir dr. K. Sidlauskas. Jų atsilankymas, be abejo, išjudins ir Clevelando ALT skyrių, kuris ne taip seniai savo gražiais užsimojimais yra rėmęs ir stiprinęs bendrąją ALT veiklą.

Sekmadienį, rugpiūčio 10 d. tuoj po pamaldų Šv. Jurgio parapijos salėje ALT vicepirmininkai J. Jasaitis ir dr. K. Sidlauskas padarys kongreso reikalų pranešimą. Visą lietuvių visuomenę kviečiama į susirinkimą atsilankyti.

CLEVELANDO PARENGIMŲ KALENDORIUS

RUGPIŪČIO 10 D. Amerikos Lietuvių Piliečių Klubu gegužinė St. Joseph parke, White Rd.

RUGPIŪČIO 17 D. SLA 136 kuopos gegužinė dr. Mačio soduose.

RUGSĖJO 6 ir 7 D. Ilonos Peterienės tapybos kūrinių paroda Čiurlionio ansamblio namuose.

RUGSĖJO 21 D. Tautos šventės minėjimas ir Lietuvių Diena, Nauj. parapijos salėje, Rengia LB I ir II apylinkės.

RUGSĖJO 27 D. Dainuojančios Žymantų šeimos koncertas, Vakara rengia Dirva.

SPALIO 5 D. Madų paroda, Rengia Korp! Giedra.

SPALIO 12 D. Tėvynės Garų radijo 20-ties metų sukakties minėjimas.

SPALIO 18 D. Rudens balius -- abiturientų pristatymas visuomenei, Rengia LB Ohio apyg. jaunimo sekcija.

SPALIO 25 D. Lithuanian Village Bendrovės metinis balius - koncertas.

* SPALIO 26 D. Bruno Markaičio koncertas Nauj. parapijos salėje.

LAPKRIČIO 29-30 D. Balso 25 metų sukakties minėjimas, Rengia Balso Clevelando skyrius.

• Prieš atnaujindami savo namų ar automobilių draudimus, palyginkite savo mokesčių paskambindami V. Giedraičiui tel. 944-6835.

• Apdraudos reikalais geriausius patarnavimus gausite kreipdamiesi į Z. Obelenį tel. 531-2211.

Skaitykit ir platinkit DIRVĄ

Naturally
SUPERIOR SAVINGS

Main Office: SINCE 1909
798 EAST 185th STREET
6712 SUPERIOR AVENUE
13515 EUCLID AVENUE

HOME and
REMODELING
LOANS
...
INSURED SAVINGS

DELLA E. JAKUBS & SON LAIDOJIMO ĮSTAIGA

Vésinamas oras Jūsų patogumui

Della E. Jakubs & William J. Jakubs

Licensijuoti laidotuvių direktoriai ir balsamuotojai.
35 metai simpatingo ir rimto patarnavimo

6621 Edna Avenue
361-1763

936 East 185th Street
531-7770

DIRVA

TAUTINĖS MINTIES LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS

UŽSISAKYKIT LITHUANIA

Jau spausdinamas naujai iliustruotas Vliko paruoštas leidinėlis LITHUANIA, How Much We Know About Her. Išsiuntinėjimas galės būti pradėtas rugsėjo mėnesį. Todėl numatantiems juo pasinaudoti jau dabar laikas užsisakyti tų leidinių reikiamą kiekį.

Organizacijos bei paskiri asmenys yra kviečiami ir skatinami naudotis visokiomis įmanomomis progomis skleisti šį leidinį tarp kitataučių, ypač tarp laikraštinių, vidurinių mokyklų

moksleivių ir studentų. Leidinyje yra trumpai pateikta esminių informacijų apie Lietuvą, iliustracijų ir Lietuvos žemėlapis.

Užsiskaitantieji prašomi siųsti po 10 centų už užsakomą egzempliorių spausdinimo bei persiuntimo išlaidų sąskaiton. Kreiptis šiuo adresu: VLIKAS, 29 West 57 St., 10 Fl., New York, N. Y. 10019.

NEPAMIRŠKITE
ATNAUJINTI
DIRVOS
PRENUMERATĄ

JAUNIMO DARBAI GRANDINĖLĖJE

Jaunystės ir šokio derinys, Kristina Aželytė, Grandinėlės šokėja pavasariname grupės pasirodyme, kuris davė pradžią naujiems rudens spektakliams. Visas 50-ties jaunų žmonių kolektyvas spalio 18 d. šoks Town Hall Philadelphiaje, lapkričio 8-9 d.d. -- Hartforde ir Bostone. Šalia Baltimorės tai bus pirmieji Grandinėlės koncertai Atlanto pakraštyje. Grupės šokių kapelos palydoje bus atlikta visa eilė nuotaikingų lietuviškų sceninių šokių, kurietraukia žiūrovą į prišiuršą širdis.

V. Plodžinsko nuotrauka

DIRVOS NOVELĖS KONKURSAS

TEMA. Autoriams suteikiama neribojama teisė novelės temą, turinį ir pobūdį patiems pasirinkti.

ILGIS. Novelės ilgis neribojamas.

LAIKAS. Paskutinė rankraščių įteikti data: 1969 metų spalio 1 d.

ADRESAS RANKRAŠČIAMS SIŪSTI: Dirva, Novelės Konkursas, 6907 Superior Ave., Cleveland, Ohio 44103.

PARUOŠIMAS. Konkursui siunčiami rankraščiai būtinaival būti paruošti rašomąja mašinėle ir pasirašomi slaptyvardžiu. Tas pats slaptyvardis užrašomas ant pridedamo voko, kuriame užlipinamas raštelis su autoriaus tikrąja pavarde, adresu ir telefono numeriu. Vokas nebus atidarytas, jeigu ant jo bus pažymėta: nelaimėjus — neatplėšti.

SALYGOS. Laimėjusiam autoriui 300 dolerių premija bus įteikta 1969 m. Konkurso skelbėjas turi teisę premijuotąją novelę be papildomo atlyginimo spausdinti Dirvoje atskiru leidiniu ar novelių rinkinyje. Autorius gali premijuotąją novelę spausdinti antruoju leidimu.

NEPREMIJUOTIEJI RANKRAŠČIAI grąžinami jų autoriams arba paliekami naudotis konkurso skelbėjui atskirai sutartomis sąlygomis.

JURY KOMISIJA sudaroma iš trijų asmenų. Ji visai nepriklausomai paprasta balsų dauguma sprendžia, kas premijuotina ir kas rekomenduotina spausdinti. Jeigu komisija nuspręstų, kad nė viena jai pateikta novelė nepremijuotina, premija tais metais neskiriama ir perkeliama į ateinančius metus.

Mecenatas — SIMAS KAŠELIONIS.

Venezuelos LB centro valdybos pirmininkas inž. Vladas Venckus daro pranešimą bendruomenės suvažiavime Venezueloje. Gilumoje sėdi suvažiavimo prezidento nariai: V. Backevičius, L. Gavorskienė, pirm. Petras Krikščionas, A. Žalnierūnaitė ir J. Dirvelis. Petras Krikščionas suvažiavime buvo išrinktas LB garbės teismo pirmininku.

AKADEMIKŲ STOVYKLA

Akademikų Skautų Chicago skyrius ruošia "Akvarijaus" stovyklą Rako ūkyje, Custer, Mich. nuo rugpj. 23 iki rugsėjo 1 d. Stovyklos kaina \$40.00 plus \$5.00 registracijos mokesčiui, kurį prašome siųsti J. Raslavičiūtei, 7234 So. Sacramento, Chicago, Ill. Tel. 776-3254.

ISPANIJOJ ATGAIVINS RADIOJĄ PROGRAMĄ

Po ilgų ir sudėtingų pastangų, Madride yra sutikta atgaivinti Madrido radijo programą Lietuvai, Latvijai ir Estijai. Numatoma, kad jos pradės veikti nuo rugsėjo mėnesio vidurio. Lietuviškos programos bus perduodamos kasdien po 15 minučių, nuo 19:30 iki 19:45 val. Madrido laiku. Paren-giamieji darbai programoms perdavinėti ir joms informacine medžiaga aprūpinti jau pradėti.

LOS ANGELES

LIETUVOS VYČIŲ VEIKLA

Los Angeles jaunieji ir senieji Vyčiai š. m. liepos 13 d. turėjo išvažiavimą į pajūrį ir susirinkimą — dvasios vado kun. dr. A. Olšausko vasarvietėje, Laguna Beach, Calif.

Susirinkimui pirmininka-

HELP WANTED MALE

MODEL MAKERS
(Plaster and Pine)
DRAW DEVELOPMENT
AND
KELLER AIDES
All benefits including profit sharing.
Call (313) 294-1620
BINDERLINE
DEVELOPMENT
33100 FREEWAY DRIVE
ST. CLAIR SHORES, MICH.
(59-65)

GERIAUSIAI PAILSĖSIT PER SAVO ATOSTOGAS
CAPE COD - OSTERVILLE
KURORTE PRIE ATVIRO ATLANTO JŪROS
PLIAŽO — GRAŽIOJE LIETUVIŠKOJE

JANSONŲ VASARVIETĖS VILOJE

AUDRONĖ

87 East Bay Rd., Osterville Cape Cod, Mass. 02655
Tel. (Area 617) 428-8425

- Vila Audronė yra apsupta didelio pušų, beržų ir kt. dekoratyvinių medžių parku. Daug vietos poilsiui ir žaidimams.
- Erdvūs kambariai, rami ir jauki aplinkuma.
- Visai arti šiltos srovės, privatus atviros jūros pliažas (7 min. pėsčiom).
- Geras lietuviškas maistas.

VILA AUDRONĖ JAU ATIDARYTA IR PRIIMA SVEČIUS

Kreiptis tiesiai į vilą AUDRONĖ, OSTERVILLE, CAPE COD, MASS. 02655. Tel. 428-8425, MRS. MARIJA JANSONAS.

Visi maloniai kviečiami atvykti į šią gražiausią ir didžiausią Cape Cod žalumynuos paskendusią lietuvišką pajūrio vilą.

FELJETONO KONKURSO JURY KOMISIJOS SPRENDIMAS

Atvangos Klubo skelbto feljetono konkurso Jury Komisija, sudaryta Clevelande iš Kęstučio Gaidžiūno, Viktoro Mariūno ir Petro Maželio, savo 1969 m. birželio 23 d. posėdy aptarė visus 26 į konkursą atsiųstus rankraščius. Komisija be nuomonių skirtumo priėjo išvados, kad visi 26 feljetonai ir savo žanro prasme, ir literatūrine verte yra neabejotinai silpni.

Todėl Jury Komisija pataria Atvangos Klubui niekam iš feljetono konkurso dalyvių jokios premijos neskirti ir spaudai nė vieno rašinio nesiųsti.

Autoriai prašomi atsiųsti savo rankraščius, prisiunčiant adresą: Atvanga, 2712 3rd Street, Santa Monica, Calif. 90405.

PARDUODAMAS RESTORANAS

Dėl šeimyninės padėties parduodamas gerai einantis biznis (Tavernia restoranas) su namu, Chicagoje. Telefonas (312) 927-3471. (62-64)

WANTED AT ONCE
JOURNEYMEN
WOOD PATTERN MAKERS
WOOD MODEL MAKERS
Day work. Steady work. Good rates.
Fringe benefits.
LEE INDUSTRIES INC.
25037 West Warren
Dearborn Hts., Mich.
(60-66)

EXPERIENCED LATHE HANDS

Top Journeymen rates.
No card required.
Excellent fringe benefits. Day shift.
Press Automation Systems U. S.
3840 E. Outer Drive
Detroit, Mich.
(313) 366-7640
(58-65)

STATIONARY ENGINEER

1ST CLASS—UNLIMITED CITY OF DETROIT LICENSE
REQ'D. FOR MODERN POWER HOUSE IN N. W.
DETROIT. TOP WAGES. EXCELLENT FRINGES.

Call (313) 531-7820 Ext. 403

MERCY COLLEGE OF DETROIT

West Outer Drive & Southfield
Detroit, Mich.

An Equal Opportunity Employer

(62-63)

STATIONARY FIREMAN

Man with second class license wanted to work Saturdays, Sundays and holidays from 7:00 A.M. to 3:00 P.M.

Contact Mr. Robert J. Keohane, Plant Superintendent, in person or phone (617) 238-6133 for an appointment.

KENDALL

ELASTIC WEB DIVISION
31 Belmont Street
South Easton, Mass.

Kendall is an equal opportunity employer

(62-64)

PRENUMERUOKIME DIRVĄ!

DIRVA,
6907 Superior Ave.,
Cleveland, Ohio 44103

Prašau siųsti Dirvą 1 metams (1/2 metų) šiuo adresu

Dirvos prenumerata 1 metams — 13 dol., 1/2 metų 7 dol.

Ta proga jungiu Dirvai auką dol.

Parašas

Adresas